

suth és Lovassy pörbefogatása s elítélésére ügyében tartott szabad beszéde miatt, hűtlenségi pörbe levén fogva, követi megbízó levele, a kormány által kifogásoltatott s választása semmisnek mondatott ki. Ez, egyfelől a szólásszabadság, másfelől a megkülönböztetési joga elleni sérelem lévén, a követi tábla a kir. pozíciók tárgyalásába sem akart addig bele menni, míg e sérelem előlegesen nem orvosoltatik. Szentkirályi illetve első sorban felszólalni megyéje és követtársa érdekében. S ő ezt oly erővel, oly alaposítással s oly szónoki hatállyal tette, hogy első beszéde öt azonnal az országgyűlés legjelesbjei közé emelte. A kerületi jegyzői tollal tisztelték meg, s azontul az izenetek, választmányi javaslatok s törvényszövegek kidolgozásában az öreg Palóczival osztózt; míg szónoklataiban főleg a bonczoló és polemikus irány képviselője volt, elütőleg az akkori divatos modortól, mely inkább a szívhez, mint az értelemhez szeretett szólni.

Szentkirályit, a pozsonyi országgyűléseken feltűnt szónokot így jellemzi Csengery, a «Magyar szónokok könyvé»-ben:

«Mint egy fölegyenesedett gondolattal áll előttünk — ugymond — nyugodtan, hidegen; a kiülő nagy szemek azonban élénken tükrözik elő a lélek és szív benső működését. Hangja éles, metsző, de azért nem kellemetlen. Bizonyos magasabb nézpontra emeli a kérdéseket, honnan minden elágazásában, összefüggésében láthatók. Beszéde kezdetén eszméket keres és állít föl, mint elismert igazságokat s azok körül rendezi okoskodásai táborát. Ha azonban vitáz, csafol, olykor lázas izgatottság fogja át, s ilyenkor hideg, mélyen ható guny, metsző él költőzik szavaiba. A mily éles a bírálatban, oly méltányos az ellenfél okoskodásainak felfogásában. Olykor levelenkint szedett szét egész beszédet, mint füvész az elemzett virágot, vagy egy jól talált körülírással, értelmezéssel oldotta meg a kérdést. Az értelemszerűt rendszeren áttért az osztályozásra, különböztesére. S gyakran annyira elmélyedt apró részletekbe, hogy az eszmék tömkelegében elveszté a főfonalszálat. Ha több részre osztá beszédét, nem ritka eset volt, hogy az első rész kimerítő vitatása közben megfeledkezett a fölcszátás többi részéről, s ilyenkor néha szomszédjától kérdezé, hogy miről kell még szólnia. Néha úgy tetszett, mintha beszéd közben születnék agyában a meggyőződés; mintha önmagát s nem a közönséget volna feladata meggyőzni; de minél nagyobb benső harc eredménye volt nála a meggyőződés, annál erősebben ragaszkodott hozzá. Valódi eleme volt a parlamenti vitaközös; beszédei teljesen bevezették kerék egészét alkották.»

Ilyen volt a pozsonyi országgyűlések szónoka. Ilyen a megyei vezérszónok. Pozsonyból visszatérve megyéje másodalispánná választotta, hogy a törvényszék elnöke legyen. S most a bírónak lón alkalmá a bonczoló ész erejével szolgálni az igazságot és a törvényt. Helyén volt itt is. De igazi helye még is a parlamenti vitaközös volt, melyben kevés volt párja s a maga nemében senki.

De az 1848-ki reform, míg egyfelől a parlamenti kormányzat életbeléptetésével azok eszméjét juttatta diadalra, kikhez Szentkirályi is tartozott: csakhamar épen őket szármalyta tul s a fejlemények nekik tetszetek legkevesébbé. Szentkirályi kilépett a parlamentből; elfogadta a kormánybiztosságot az alvidéki táborba, de onnan csakhamar visszahivatott; a második (soha meg nem alakult) Bathányi-miniszteriumba ő is távezét vállalt volna; de a miniszterium nem jött létre, Bécsben nem fogadták el a lajstromot, Bathányiban nem bízták; s ha létre jött volna se tarthatta volna magát: Kossuthal mint ellenzékkal, egy kormány sem állhatott volna meg három napig. Szentkirályi még a jászkun főkapitányságot vállalta el; de arról is hamar lemondott.

Daczára annak, hogy a tulajdonképeni forradalomba bele sem ment, a diadalra jutott abszolútizmus őt is üldözte, zaklatta. Verhőztek, de végre is fölmentették. Kifárva, hogy a haza buját feledje, tevékeny s pihenni nem tudó lelkeknek pedig tápot szerezzen. — a negyvenhét éves ember új tárgyhöz nyult: orvosnövendék lett, az egyetemre járt a diákok közé s úgy tanult, mintha abból kellene megélni. Orvosi tanulmányait oly sikerrel fejezte be, hogy a tanárok csak bámulatuknak adhattak kifejezést kitartása fölött, melylyel egy dicső pálya meg-

futása után ismét tanulónvá lenni s éveken át híven az maradni tudott. Megszerezvén a második tudori kalapot is, gyakorló orvos lón, s százakat és százakat gyógyított, szerencsével, különösen a szegény néposztálybelieket ingyen, a jótékonyai szolgálataiba adván tudományát. A pestmegyei paraszatok között el is terjedt a monda, hogy a császár oly feltétel alatt kegyelmezett meg Szentkirályinak aforradalom után, hogy a parasztságot ingyen tartozik gyógyítani.

Az 1861-diki rövid tartamú alkotmányos napsugár nem csalhatta ki őt ősz-utczai csöndes háza, zöld udvara, dolgozó s orvosi rendelő szobája félrevonultságából. De az 1865-diki választások előtt felszólalva egy párszor a megyén s ezzel a politika iránti hajlamot árulván el, nem térhetett ki a Pest-Józsefváros választóinak bizalma elől, kik őt nagy többséggel küldötték a parlamentbe. Szentkirályi, kinek az ellenérvek bonczolása, az álokoskodások apróra szétszedése s a sarkasztikus kritika és polemia volt most is főfegyvere, elemében volt ismét s két vagy három nagy beszédével — a Deák különvagy felirata mellett — a párt diadalait segített kivívni.

Az alkotmány helyreállítását s a koronázás után Szentkirályi — ki miniszteri távezét nem vállalt, s mindössze a Deák-kör elnöke volt — visszavonult a parlamenti szerepléstől s a következő országgyűlésre, a baloldal jelöltjével szemben kisebbségben maradt a József városban.

Más téren volt reá nagyobb szükség. A születésétől fogva megyei ember, lassu átalakulással, de természetesen fejlődési menetben, városi emberré vált. Már a pozsonyi országgyűlésen, a reformerek kis csoportjával, Eötvössel, Szalayval, karöltve küzdött volt a városi elem föl-emelése, az igazi demokrácia ez egyik első követelménye mellett. 1848 e részben is nekik adta a diadalt. Mint állandóan pesti lakos, Szentkirályi élete összeforrt a fővárossal s ennek igazi nagyvárossá emelkedésében ő nemzeti jövőnk egyik sark-ponjtját látta. Elvállalta azért a jelöltséget, mely őt a főváros új szervezkedésével a főpolgármesteri állással kímálta meg Pest városa részéről. Ellenjelöltje a népszerű Vidacs volt; de a mérsékelt elemek mind körüle csoportosultak s ő nagy többséggel győzött.

Szentkirályi mint Pest város polgármestere egész lelkesedéssel fogott magasztos feladata teljesítéséhez: a főváros szervezkedése, a Budával való egyesítés előkészítése, a magyarosodási s közmívelődési törekvések felvirágoztatása, az iskolaügy szervezése s fölmentése, a középítkezések megindítása: ezek voltak polgármesteri programjának főpontjai. De csakhamar személyes érdekek, sérelmek s régi és új boszúérzelmek jöttek a játékba. A Szentkirályi ellenző párt fölhasználta a legkisebb incidens is, hogy őt népszerűtlenné tehesse. S midőn a főkapitányval, Thaisz Elekkel, némi erősb összejövetésbe jött és az ügy a városi közgyűlés elé került, ki tudták vinni, hogy a közgyűlés Thaisznak adjon igazat. Szentkirályi, nem személyes sértődésből, hanem mint igazi alkotmányos érzékű ember, vizsgálte.

A város ügyeitől azonban továbbra sem vonta meg tehetéseit s közreműködését. Különösen a két főváros egyesítésének nagy művén tovább is egész lelkesedéssel dolgozott s annak végrehajtásában kiváló érdemei voltak. Mint városi képviselő gyakran megjelent a gyűléseken s felszólalt fontos ügyekben. Különösen érdeklődött az iskolaügyek iránt, s több ízben elvállalta kerületében az iskolaszék elnöki tisztét.

Mindez azonban kevés volt az ő tevékeny szellemének. Orvosi gyakorlatát folytatta ugyan, de a mellett szívesen foglalkozott irodalommal is. Lefordította Wallace nagy és híres művét Oroszországról; le Macaulay egypár politikai essay-ét, többi közt a Nagy Frigyesről szólót; a «Budapesti Szemlé»-be egy pár politikai cikket írt, különösen egyet a Bosznia okkupációjáról, melyben a külügyi kormány politikáját erős bírálat alá vette.

Egészben véve azonban mind inkább inkább visszavonult a nyilvánosságtól és szerepléstől. Vagyonát megosztotta fiaik közt, kiktől éppézt huzott s ősz-utczai földszintes házát tartotta meg. Itt akart remetéskedni — itt akart meghalni is.

Még a múlt évben, az iskolaszékek újra

választásakor, ismét elvállalta a józsefvárosi iskolaszék elnökségét. De októberben beteg lett. Állapota egyre súlyosbodott. S mint orvos maga volt első, ki bajját — és annak gyógyíthatlanságát fölismerte. Hiába akarták orvosai — gyöngédségből — az ellenkezőt elhitetni vele. — «Engem akarnak megcsalni!» mondá — a ki végig tanultam az önök tudományát». Egy nap aztán azt mondá: «Az orvosokkal végeztem, most már a pappal akarok végezni». S midőn régi barátja a rókuszi derék öreg plebános Déry Mihály meglátogatta, meggyönt neki s fölvette a szentséget. E skeptikus szellem meghajolt a hit rejtelmei előtt.

Lelkének kitői szigorát s erélyét az utolsó megtartotta. S bár a halálnak egyenesen szemébe nézett, eszébe sem jutott: félni a félelmek királyától. Nyugodtan halt meg, mint egy bölcs; s az előre elköltözöttekkel való viszonttalálkozás reményében, kik közt oly forrón szeretett nejeire függesztette szemeit, kinek feltűnően szép arca vonásait szobája falán anyyi kegyelettel őrizte.

Január 7-én, két hónappal mielőtt a 73. életét betöltötte volna, rövid halálküszdelem után hunyt el. Koporsóját a szeretet és a köztisztelést koszorúkkal halmozta el. Temetése, kivánságához képest, puritáni egyszerűséggel ment végbe. Barátja, Déry plebános, minden segédlet nélkül énekelte fölőtte a gyászdat s mondotta buzgó imáját; a Józsefváros országos képviselője Szilágyi Dezső, szintoly egyszerű, de meleg bucsuszt mondott fölőtte.

A szép beszéd végzavaait átveszszük, hogy magunkávé teheszük.

«Az ókor bölcssei azt tartották, — mondá a szónok — hogy a kik küzdelemben, a győzelem reményével szívükben hunytak el, azok a boldogok, azok a valódi diadalmasok; jól esik hinniük, hogy ő, ki egész életét nemzete fel-emelésének szentelte, a tornyosuló fellegek daczára országunk jövőjének és felvirágzásának törhetlen hitével szívében szállott sírjába. És mi, — itt a szónok levezi kalapját, a mit a jelenlevők követnek, s fedetlen föl hallgatják a végzavakat, — kiket a tisztelő és szeretetannyi köteleke fűztek az elhunytot, vegyünk búcsut földi maradványaitól, mikre a sír kapui várnak, vegyünk búcsut nemcsak a nagy országos embertől, fővárosunk fejtől, kerületünk volt képviselőjétől: de nagy polgártársunktól is; vegyünk búcsut csöndben, egyszerűen, külsőségek nélkül, miként végakarata volt és emlékét szívünkbe, zárva őrizzük meg, mint az megérdemli, ki hosszú pályáján nemes, egyszerű és nagy tudott maradni!»

— a —

A KIVÁNDORLÓK.

Panaszom van a hazára,
Elfeleli gyermekit,
Hagyja őket szertemenni
A világ legvégeig.
Egy szavával nem marasztja,
Vissza sohse csalogatja,
Bajaikon nem segít.

Szegény vándor! sokszor, sokszor
Visszanéz, ha nincs-e jel?
Kósza szellő beszédjére
Meg-megáll és úgy figyel.
Végtele név válik utja,
Nyomdokát a szél befújja...
Isten tudja, hol vesz el?

Népek árja elsodorja,
S viszi könyörtelenül.
Nem talál többé talajra...
Mély iszapban elmerül,
Vagy kiveti más partokra,
Sivatagba, mély vadonba,
Hol utat vesz egyedül.

Még szerencse, ha magányos
Val vidék lesz lakhelye,
Emberektől távol távol
Záródik a szeme le,
Ott elhangzik végsőhaja...
Nem tudja meg: ki az anyja?
Hazájának mi neve?

DALMADY Győző.

PÉRI LÁNYOK SZÉP HAJÁRÓL.

át bizony a Péri lányok híres aranyzóke haja inkább nem nőtt volna soha oly hosszúra, olyan szépre, tömörtnek, inkább változott volna lennek, vagy hullott volna ki egyenkint.

Len ha lenne, patyola'nak fonnák; ha kihull, azt hitte volna a föld, a hova lecsett egy-egy szál, hogy mennyei-fű s meghozná új tavaszkor megszerzve.

Hanem így mi történt. Szegény öreg Péri!... de minek is eresztette el őket hazulról, felügyelet nélkül olyan messze földre?

Valahol a Cserháton aratott részből a két szép hajadon. Ott esett meg a nagy szegény.

Kati, a nagyobbik, sarlóval dolgozott, míg a kis Judit csak a markot szedte össze kékébe, a miket aztán a hetyke Csató Pista kötögetett össze utána izmos kezeivel s valahányszor lehajolt a lány, kibontott uszó haja is épen olyan volt káprázó szemében, mintha aranyfelhővé lett buzakéve lenne.

Azután meg a buzakévek lettek olyanok, mintha mindenik Péri Judit széke haja volna.

Pedig Csató Pistának nem szabad ilyen kétféleképp látni, házas ember már s nem is utolsó asszony a felesége, ott az a magas, dőlczeg a Péri Kata mellett. (Ni, bizony megvágja a kezét a sarlóval!) Olyan nyugtalanul nézeget vissza a férjére. Vagy nagyon szereti, vagy nagyon gyanakszik.

Karikában nyiszál a sarló az aratók kezében, ropog a kalász-szár, nagyobbodik a tarló s nyitva marad rajta a madárfezsék; a piezike sárga fűrjek kíváncsian nézgetik, hova lett az árnyékos szalma-erdő? Hát még szegény anyjuk hogy elesodálkozik majd!

Judit leoldá fejéről a kendőt és a fészekre terítette. Arról majd ráakad, mikor este hazamennek, — addig pedig hadd tartson nekik árnyékat.

Pista azonban elvette onnan és a keblébe rejté. Beh édes kendő volt. Égette, csiklandozta. Rajta volt még a kis madárfejsé melege s annak a selyem-hajnak az illata.

— Teszi kend vissza azt a kendőt mindjárt! — förmed rá Judit haragosan.

— Od'adom egy csókert! — lihegte Csató Pista szenvedélyesen s olyat csavarított a gerchezén, hogy hat felé szakadt.

— Menjen! Nem szégyenli magát?! — mondá Judit elpirulva. — Inkább soh'se lássam azt a kendőt.

Elfordult durczásan, mintha nebeztelne a vakmerő szót. No bizony, nem a világ, hadd vigye el, van még ott elég kendő, a hol ez volt. — De jó dolga is van a madárnak! — sohajtott fel Pista.

Judit nem kérdezte meg, miért van jó dolga. Hallgatott.

— Más fészket rakhat, ha az egyiket meguntá.

Judit nem kérdezte meg, mire érti; lesütötte a fejét.

Másnap is hiába kérte Pista a csókot, hanem mikor aztán harmadnapon hazaindultak, lent a tisztázta, hol a fűz-s eltakarta őket a hátul jövő aratók elől, egyszerre átkapta a Judit darázs-der-kát s el nem bocsátotta addig, míg egy parázs csókkal ki nem váltotta a kendőjét.

* Mikszáth Kálmán «A jó palóczok» czimű művéből.

No bizony, nem a világ, van ott még elég csók, a hol ez az egy termett.

Pista pedig nevetett magába: «ha már egyszer peregni kezd a kalász szeme, megérett egészen.»

Aztán így szól hangosan:

— Mikor az éjfél kiáltják, légy a csalitosban a templom mögött. Én már előbb ott leszek. A lány ijedten nézett hátra.

— Lassabban beszéljen! Hátha meghalották?

— Mezitláb gyere el, — suttogta, — át ne ázson a csizmád; arról megtudnák reggel. Rövid szoknyában légy: csatukossá tenné a hosszút a harmat.

... Négyesével, ötösével feküdtek a lányok, asszonyok az asztal mögött. Éj betakarta a bájos képet. Csak a csillagok néztek fenn, mialatt a szép szemek behunyódtak ideleenn. Csillagoknak mindig lenni kell.

Kakasszó előtt felébredett egyszer Péri Kata, közbül feküdt Juditnak és Csatónénak: észrevette, hogy egyik sem alszik.

Csatóné vánkosa alól, a mint hánykolódék, valami fényes tárgy csuszott ki. — Kata megtapogatta: olló volt. «No ez bizonyosan babonát csinált most.»

Kakasszó után ismét fölébredt Péri Kata, de csak a hült helye volt Juditnak, Csatónénak. Elrémülve ugrott fel, hova lehetett a huga? Mintha zürzavaros hangokat is hallana onnan, ösztönszerűn a csalitos felé futott, hol megtalálta Juditot, élettelenül összerogyva.

Köröskörül a fű mintha arany himmelle kiarrva, a Judit hosszú haja csillogott rajta. Le volt vágva tövestől. Boszuálló kéz feldobta az egész csomót a levegőbe, szellő felkapta s mintha egy széthasogatott üstökös csillog foszlányai lennének, pajkosan szétszórta a hajszálakat. A megtaposott füvek elismerték testvéreiknek s szeliden engedték maguk közé fonódni.

Kati mindent megértett.

— Kelj fel! Menjünk innen! Haza vezetlek apáknhoz.

De csak a szomszéd városkáig mehettek, Judit lábza esett, napokig kellett feküdni idegenek között, messze a falujoktól. Kati megápolta, gondoskodott róla.

Mikor minden pénzük elfogyott, még a fölösleges ruhadarabok is, nem volt már egyéb gazdaságuk, csak az a haj, a mit Kati szedett össze a csalitosban, az a szép aranyos haj, melybe a Csató Pista szíve belefonódott s melyet a Csatóné ollója levágott; vagy hogy csak a fele annak a sok hajnak. Ha szegény lehetett abból, a mi gyönyörűség volt, hátha lehetne belőle még pénz is.

Kati remegve, reménykedve nyitott be a zsidó boltoshoz.

— Vegye meg ezt a haját! Egy beteg testvérem volt. Orvosságra van szüksége és nincs pénzünk. — De vegye meg tüstént. Sietnem kell. Egyedül hagytam.

Vállat vont a boltos, nem használhatja, mert egymagában nagyon kevés, arra pedig nagyon különös színű, hogy összekeverhetné más hajjal, hanem mivel a Katinak is szakasztott olyan haja van, a kettőt együtt megveszi jó pénzben. A lány elhalványult, szomorú pillantást vetett a tükörbe, sohajtott és lehajtotta szép fejét, mint a buzakalász a sarló alá.

Lihegte ért haza nemsokára, de a beteg nem volt már egyedül. Az öreg Péri járkált sötétben föl s alá a szobában. Eljött, ide talált; a hár megsgnta neki mi történt, s a keserűség utra készte.

— Hová lett a hugod koronája? — kérde a belépőtől dühösen.

— Levágták! — szóló Kati daczosan, az ágyhoz lépve, mintha el volna készülve megvédeni azt, ki eszméletlenül fekszik benne.

Péri elhallgatott, majd egyszerre vadul szegződtek megüvegesedett szemei Katira.

— Hát a te hajad hová lett?

— Levágtam! — mondá félénken s kivette az orvosságos íveget a köténykéje alul.

Sohajtott az öreg, azután sokáig nézte, nézte a két szép lány közül hol az egyiket, hol a másikat. Az egyik, a ki ott áll, olyan piros, mint a rózsa, a másik, a ki ott nyög, olyan fehér, mint a liliom.

És mégis a rózsa sajnálta meg előbb. Hozzáment, megismogatta azt a csitri fejcskéjét gyöngéden, szeretettel:

— Szegény Katám! A te hajad kinő még!

ÚJÉV KÖSZÖNTÉSE TELEFON ÁLTAL A LONDONI WESTMINSTERBEN.

Semmi sem mutathatja megkapóbb módon a táviró fontos és csodálatos voltát, mint egy oly ülés, minőt a londoni távirásztati klub szokott évenként egyszer, rendszeren újév táján, tartani. Az ülés a Westminsterben megy végbe, s London legelőkelőbb emberei, köztük néhány királyi herceg, vesznek benne rendszeren részt. Ilyenkor azzal a szobával, hol a vendégek helyet foglalnak, direkt összeköttetésben áll az egész világ. New-York, Washington, Kalkutta, Melbourne, Hong-Kong vagy Teheran minden fennakadás nélkül beszélhetnek egymással. A londoni lord-mayor szerencse-kívánatait küldheti Ausztrália fővárosában székelő kollegájához, s a walesi herceg szívélyes új éjszakát kívánhat az Egyesült-Államok elnökének. Csak hogy persze, a jó éjszakát kívánás indokolva van annak a részéről, a kitől jön, de nincs indokolva annak a részéről, a kihez érkezik. Washingtonban kora delután van még, mikor a telegram o da érkezik, s az államelnöknek még esze ágában sincsen, hogy ő lefeküdjék. Valahol Kalkuttában pedig már reggelijeket is elköltöttek az emberek, ugyan abban az időben, mikor Londonban még csak kezdődik az éjszaka, s tul vannak régen az álmon, melynek jóságát kívánják nekik. Mert hát a nappal és éjszaka váltakozása csak 24 órai időközökben futja körül a földet, ellenben a táviró elektromossága egy pillanat alatt.

Az idén ezen telegrafikus estély helyett telefonikus estélyt rendeztek Szilveszter éjszakáján. Ez azonban nem volt kiterjeszhető az egész földre. Mert a távolsággal a telefon hangjának erőssége nagyon veszt. Nehány mérföldnyi távolból a hangot már alig lehet megkülönböztetni, azontul végkép elvesz. De azért egy oly estély rendezése sem érdektelen, mely csak magára London határára terjed ki, s mely London legkülönféle köreit gyűjti szellemileg egy középpontba. Az estély vendégei nem beszélgethetnek ugyan Indiának vagy Braziliában lakó ismerőseikkel, de beszélgethetnek az egész London lakosságával, a ki csak a telefonhálózatba be van vonva. Akár minden ismerőseiknek egymásután kívánhattak boldog új esztendő.

VASUT A NÉVA FOLYÓ JEGÉN.

Hogy az ember ott a magas északon nem igen fél télen kereszt ül a jég elolvadásától, s hogy emélfogva úgy bának leve sokszor mint mi a kövel, csinálván belőle kunyhókat és házakat: az általában tudvalevő dolog. De még ott a magas északon is hallatlan merészsegu ideának tetszett, midőn egy mérnök azzal állott elő, hogy csináljanak a jég vasutat. A jég, mikor vastag, b zonyos föltételek alatt óriási

KEPEK HORVÁTORSZÁGBÓL

Horvátországból: 1. Galdovo. 2. A capragi vár. 3. Resniki parasztház. 4. Részlet Zágrábról. 5. Odrai parasztház. 6. Az érsek nyaralója Maximirban.

terheket bír meg. Ezen feltételek közé tartozik mindennekefelett az, hogy a teher nagy felületen egyenletesen legyen megoszolva. A minnek egy kicsi ponton nem tudna ellenállani, annak egy nagy jégtábla-felület ellenáll. Mert egy nagy, s egyenletesen megterhelt felületen az egész jégtábla mint egész nyomul rá a víz színére, mely rugalmasságánál fogva ellenáll, s nem engedi se meghajolni, se kettétörni a jéget. Csak a mi városligeti tavunkon is, melynek jége pedig korántsem szokott oly igen vastagra befagyni, — a mikor befagy — néha több ezer ember van egyszerre. De szanaszét, úgy, hogy a jég mindenütt egyformán van megterhelve. Ha ezek mind egy

pontba állának össze, kétségtelen, hogy nem bírná meg őket a jég.

A vasutnál az szolgál az egyenletesség javára, hogy a vonat terhe először egész hosszában, tehát jó nagy darabon egyenletes, másodszer pedig hogy még azon a hosszban túl is, melyet a vonat elér, kiterjed a megterheletés. A vonat ugyanis közvetlenül a sínekre és slipperekre gyakorol nyomást, ezek pedig egész hosszukban kevésbé jobban összefüggő rendszert képeznek, úgy, hogy az egy helyen alkalmazott nyomás elterjed tovább is.

Azért északi szomszédaink mérnöki körei korántsem borzadtak vissza a gondolatától, hogy

a jégen vasutat lehessen építeni. Sőt az ideát megvalósították már többszörösen is, legújában a múlt télen a Néva folyó jégén.

Történt a dolog úgy, hogy a Balti-tengeren és a Néván közlekedő hajók legtöbbször ott érte a vizen a hirtelenül beállott jég. Nem lehetett sem előre, sem hátra haladni. A hajókon töméntelen áru volt felhalmozva, azt sem lehetett a partra, és onnan tovább szállítani. Síneket raktak tehát a jégre, a hajók között. A dolog hamar ment, hiszen sem vízszintezni, sem alépitményt csinálni, sem slippereket lerakni nem vala szükség. A vasut gyorsan készült, s minden fennakadás nélkül ment rajta a forgalom.

ÚJÉV KÖSZÖNTÉSE TELEFON ÁLTAL A LONDONI WESTMINSTERBEN.

VASUT A NÉVA FOLYÓ JÉGÉN.

Vajjon mit mondott volna ehhez a siámi császár ő felsége, ki nem látván életében soha jeget, mint csalót kergette el udvarából a hollandus követet, mert azt merete mondani, hogy odahaza náluk az esztendő egy részében a vizen is járhatnak az emberek!

A MAGYAR ÁLLAMISÁG EZER ÉVES ÉVFORDULÓJA.

I. Ezer éves jubileum 1884-ben.

Nem sokára ezer éve lesz a magyarok nemzete, — majd, a honfoglalással, államalakulásának. Béla Névtelen jegyzője szerint a hét magyar nemzetség 884-ben szövetségbe szült meg az új hon elfoglalására. Ujabb történetíróink közül Botka Tivadár, a «Századok» 1878-ki folyamában, ily című értekezésében: «Millenarium, vagyis: a magyar államiság 884-től 1884-ig évfordulója» a 884-ik évre teszi a magyarok honfoglalását, a nemrég felfedezett «Pannonica Legenda», alapján, mely azt írja, hogy Method, a szlávok apostola, a magyarok királyával — valószínűleg Árpáddal — ennek meghívására, a Duna-Tisza között érkezett. Method 885-ben halt meg; tehát az értekezés 884-ben történhetett, midőn a magyarok már a Duna-Tisza között állottak — gyakori hadjárataik alatt — valószínűleg nem első ízben.

Horváth Mihály és Szabó Károly a honfoglalás idejét, hét év alatt 889-től 896-ig, Szalai László annak kezdetét 894-re, Pauler Gyula 895-re teszi. A magyar-bolgár háborút, mely Magyarország elfoglalását megelőzte, Szabó Károly 888-ra, Dümmler és Botka 893-ra számítja. Botka szerint a magyarok 888-ban Friaulban és Svájcban jártak; 892-ben szövetkeztek Arnulfal, és 894-ben foglalták el Pannoniát. A zilált adatok tömkelegéből kiigazodni nehéz.

A nemzeti lét és honfoglalás ezer éves fordultát illetően bátor vagyok indítványozni: hogy azt tartsuk meg 1884-ben sz. István magyar királyunk, a nemzet apostolának, keresztény civilizációnk megalapítójának ünnepén, minden zajos tüntetés nélkül, a szokott ünnepélyességek és hálaadások közt. A németek 1843-ban csendes ünnepfélyvel, az oroszok 1862-ben szláv néprajzi kiállítással tarták meg államiságuk ezer éves fordulóját. Nálunk éppen 1884-re Budapestre van tervezve az országos iparkiallítás. Harmadfel év alatt, ha addig békében élhetünk, a kettős ünnepélyhez eléggé elkészülhetünk.

A népköltözéseknek északkeletről délnyugatra felé öt századon át zúgott, — Nagy Károly császárban kis időre visszacsapott förtögete lecsillapodván, a IX-ik században, annyi zúrvárból, új nemzetségek és államok keletkeztek, melyek most ezer év múlva, megfudorított életerejüket és vágyaikat nagyszerű hatalomban és tettekben tüntetik föl. Az angol Egbert 828-ban egyesíté Angliá néven a hét apró angol-szláv királyságot. Nagy Károly császár unokáinak verdimi egyezkedésében 843-ban a francia, német és olasz nemzetségek egy ökmányon, egymás mellé állítva, saját nyelvvel, elsőben fordulnak elő. Németország különösen ez év óta számítja saját államéletét. Az óriási orosz birodalom 862-től, a barang Rurik fejedelemségén keletkezik a maga eredetét. A római pápa és a konstantinápolyi patriarkha, s velők a keleti és nyugati keresztények közti szakadás a bolgárok fölötti egyházi fönhatóságon, 870-ben ütött ki. Method és Cyrillek, a szlávok apostolainak irodalmi betűi ez időből, ama szakadást mélyebbé, tartósabbá tévők. — A magyarok ez újjalakulások, ez új viszonyok kezdetén foglalának nem kis zajjal helyet az új európai keresztény nemzetek társadalmában.

II. A hét magyar és a hét kun-kabar hadnagy s ezek őstanyája.

A magyarok őstörténetét négy régi író után ismerjük. Az első: Ibn Duzta, IX. századi arab író. Szerinte a török nemzetű magyarok tanyája a Fekete-tengernél, a besenyők és bolgárok szomszédságában. Császári Konstantin — a X. század közepén élt byzanci író — szerint a besenyők által előbbi honokból kiszorított magyarok, vagy mint ő nevezi: turkok, ideiglenesen Atelközben találtak menedéket, hét nemzetségben, kikhez a kozárokból három kabar had, a magya-

roknál erősebb, csatlakozott. Béla Névtelen jegyzője e kabar hadat kun-nak nevezi.

A Kaukáz bércek északi lejtőinek neve, a valaha ott lakott kabarokról, maig: Kabarda. Az e tartományon át a Kaspi-tengerbe folyó Terek és Kuma nevek, nem vonatkoznak-e a magyarok egykor török s a kun kabarok kamán nevére? A Dukas Mihály görög császár küldötte korán, még 1070-ben is, I. Géza Turkiá királyának iratik. Ibn Duzta állítása, hogy a magyarok rabszolgáikat a Krim-félszigeti, Keresben cserélték ki görög árukkal. — Béla Névtelenének Dentu mogere, Döntő magyarja, Kézai Dentiája, arra vallanak, hogy a magyarok a IV. század első felében a Don tővénel tanyáztak. 861-ben Cyrill, a kozárok és szlávok egyik apostola, a krimi kozárok megtérítésére a lebedi — ma no-gaji — sikon tanyázó magyarok táborán utazott keresztül. 862-ben a magyarok Lajos német császár tartományait háborgatták.

Császári Konstantin a turk-magyarok hét nemzetségét a mai helynevekből megjelölhetőleg így nevezi: Megyer, Nyék, Kürt-Gyarnat, Tarján, Jenő, Kér, Keszi (a három utóbbi egy írja: Genach, Kare, Kaze; ugyanő Álmost így írja: Zalamutes; Árpádot: Arpadisten; Zoltánt: Zaltas, stb. miként ma is, az idegen utazók a magyar neveket többnyire eltorzítják).

Őstörténetünk továbbá a nevezett két idegen, de majdnem egykorú író után, ké: hazai íróktól: Béla király Névtelen jegyzőjétől és Kézai Simontól ismerjük, kik azonban Árpád után négyszáz évvel éltek. A két hazai író sem egymás művét, sem az előbbieket nem ismerte. Béla Névtelen szerint a hét magyar, vagyis a 884-ben szövetséghez hét hadvezére: Öngéfi Álmos, Elődfi Szabolcs, Kundfi Kurz n (Csörös?), Ondfi Ete, Tarji Lél, Huba és Tulutun vagy Tihó. Kézai Simon szerint, némi változtatással: Árpád, ennek atyja: Álmos, ezé: Előd, ezé: Ögek. * Árpád, a Turul-helyesebben Karol-nemzetségből, Székes-Fehérvárott telepedett meg; Szabolcs Csákváron, Gyula Erdélyben; Őrs: a Sajónál, Kund: a Nyíren; Lél Nyitrán, Verböcs a Balatonnál Szalában foglalt helyet.

Az Árpádhoz csatlakozott kun-kabar hadnagyok Béla Névtelen szerint: Ete, Edő, Edömér (Edelény?) Böngér, Usad vagy Osák, Vajta és Ketel. A Császári állítása, hogy a kun-kabarok három hada erősebb volt a magyarok hétéhadánál, valószínűvé lesz azzal, ha a Névtelen nyomán meggondoljuk: mennyi részt vettek a kun vajdák a honfoglalás érdemében. Elő és Edömér, Kézai hun meséjében Attilának és Honorius császár hugának ** fiok, Csaba utáni unokái, alapítók: Himesudvart, Tokajt. Ezek unokái: Aba és Pata ismét egy-egy rólok nevezett várat, melyekhez Abauj, Heves- és Sárosmegyék tartoztak. Böngéri Bors vala Borsod, Bars és az utóbb négy megyére oszlott Zólyom vármegye alapítója. E honfoglaló kun-kabarok utódai a Cserhát, Bikk és Mátra vidéki palócok, matyók és barkók. Ketefi Alap és Tolna építék Komárom, egyik Ete — a tabó — Csongrád, a másik: Tolna várat. A sármelléki Vajta és Ete kunjainak fönmaradt utódi részben a tolnai Sirköz és baranyai Ormánság, hajdan Söprösök vidék sajátosság magyarjai. Kél, Őrs, Vata stb. kun hadnagyok szintén nevezetes tényezők voltak a honfoglalásban. Ha ezekhez vesszük az országban létező többi kun, besenyő, bolgár, jász, stb. rokon szállásokat: látni fogjuk, hogy ezek terjedelemre, népszámra, az eredeti magyarokat, ha nem fölöztek, bizonyára elérték.

A honfoglalás kezdete, Béla Névtelen szerint, északon a Latorca és Bodrog völgye felől, — a pozsoni Mark-kronika szerint Erdély felől történt, hol Álmos eselést, s hol a hét magyar által hányatott hét földvár, adá a tartomány latin septem castra, német Siebenbürgen nevet, míg a szászok ezt a Szibin patak mellett állítólag épített, már ma romjaiban sem ismert burgjoktól származtatják. Az Erdély felőli támadás, Atelköz szomszédságánál fogva, valószínű.

Nemcsak a honfoglaló magyarok és kun-kabarok, de a IV. Béla alatt beköltözött körök is hét-hét nemzetségre oszlottak. Valamint

* Az Ögek személynévként megjelölnek némilag az Egeg, Egek, és Etyek helynevek. Endlicher e nevet Ugernek írja. Ha ez állna: a szláv Uger név eredete meg lenne fejtve, mert az Israel, Taber, Ozmin stb. nemzetnevek is személynévként származtak.

** Thierry szerint Honorius hugát nem vette föl Attila.

Árpádot, úgy hajdan a persa Dáriust hat vezértársa, a német királyokat is hét választó fejedelmel emelte királyságra.

III. A honfoglalás és államalapítás.

A magyar és kun nemzetségek szövetezése, honfoglalása, s ezzel a magyar állam alakulása, hasonló ahhoz, amint a germán törzsfők, századokkal előbb egy király alatt szövetezve, a római birodalomban több rendbeli — angol, szász, goth, svév, frank, lombard, normán, stb. törzsek országotok alapítának. Minden törzsfőnek, főurnak, — comes, — volt kisebb-nagyobb számú hadi kísérő csapata — comitatus, mely vezérének számaránya szerint békében, háboruban méltóságot, hasznót és dicsőséget szerzett. A kíséret emberei vagy önkéntes katonák, kik martalékszer és végett álltak a főurnak hadához, s a hadjárat végzetével visszatértek független állásaikba, vagy állandó katonák, hajduk, kik uraiktól egy darab földet kaptak haszonvételre, míg uraik hadiszolgálatában maradtak, vagy míg szolgálói képesek voltak. A honfoglalás alkalmával minden főur katonái és szolgálói száma arányában kapott osztályrészt, miért is az urak közt mindjárt kezdetben különbség volt a gazdagok és hatalom tekintetében. Az urali birtok neve: allodium, az uré: senior, major, a hadi népé: miles, vazall, vassi, fideles, minor, junior, a hübérbirtoké vagyis hadi zsoldó: honor, beneficium, fiscale, utóbb: feudum volt Európaszerte. A vazall, ha eredetileg nemes volt is, urával egyenjogban nem részesült, míg hozzá üggségi viszonyban állt. A független kisbirtokos nemesek sz. István óta királyiak, servientes regis, címet viseltek. Valamint a római birodalomban helyet foglalt germánok, a magyar vezérek és nemzetségek szintén sok katonát és rabszolgát hoztak magokkal új honukba, kiknek személye, vagyona, mind az ur hatósága és szabad rendelkezése alá tartozott. S valamint a római birtokok a germán hóditókkal, a szláv urak is a magyar urakkal egyezsége léptek, minél fogva ősi birtokaikban meghagyattak. A régi urak az új földesurakat megtanították, hogy jobbágyaiktól miféle szolgálásokat követeljenek. A Névtelen írja, hogy a szláv urak gyermekeiket a magyar uraknak kezesekül adták, a magyarok viszont a szlávokat magokhoz barátságos lakomára meghívták, s nyájas szavakkal rábírták, hogy velök együtt táborj járjanak.

Árpád, valamint a germán királyok, a meghódított ország fölosztásában s a hadi szákmányban a legnagyobb részt kapta, s valamint az első frank királyokat, Árpádot is és utódait első szerencsékük igen fölgazdagította, mi által birtokukat és szolgálói számát nagyra növelték. Azonban a feles számú katonasággal bíró földesurak és vazallok is nem mulaszták el éreztetni királyukkal a magok becsét és szükségesség voltát az ország kül- s a királyi család belháborúiban. A királyoknak jó és balszerencsésükkel nőtt s fogyott hatalmuk és befolyásuk, mert a királyban a vitézség ismertetett el a nagyság kellékének. A legfőbb hatalom a törzsfők kezében maradt, midőn a közgyűlésben az előforduló tárgy fölött a főemberek nyilatkoztak. A közgyűlésben a köznemesek sőt a nem nemesek is megjelentek. A frankok a közgyűléseket az időtől, melyben tartattak, márciusi vagy májusi mezőknek, Champs de Mars, a longobardok a Roneagli s melletti sikról romcali mezőknek, az angolszászok vitanagemornak, a gothok curianak, a magyarok Rikosnak nevezték.

A germánok és magyarok polgári alkotmányában nagy változást hozott a kereszténység, s ezzel a papoknak a nemzeti gyülekekben s a főemberek tanácskozáiban való részvéte. A papok, mint írástudók, a nemzeti gyűlés végzéseit följegyezték. Ők voltak a királyok, országbírák és egyéb bírák jegyzői, a királyi és egyéb urfiak nevelői, a királyok és urak udvari papjai, belső tanácsosai. A királyság, melyben Európa népei éltek, a magyar törzsfők szövetségét is egyedurasággá érlelte, mi által a kormányrendszer erőben s hatalomban nyert. A frank Nagy Károly császár polgári s papi intézményeit a beköltözött idegen papok és lovagok ültették át a magyar alkotmányba. Németországban a kisebb-nagyobb fejedelemségek az eredeti nemzetségek uralmainak maradványai.

HÖKE LAJOS.

KÉT MAJOR REGÉNYE.*

iz a szegény Gyuri oda van. Ott fekszik a bundán az eszterhaj alatt, már félig a sírre. Sápadt arczán kerek piros foltok vannak: Szent-Mihály lovának a kantárkarikái. Az inye is akar a rózsá.

— Rossz jel! — mondják az ápoló asszonyok, kik ilyenkor tele vannak szóval, tanácsal. Itt van ni. Az apák haragja atókka nőtt meg a gyerekeknek. Szerelm lesz az oka, ha meghal... Hanem valami nagy öröm még tán segíthetne.

Az öreg juhász is azt gondolja. — Ide hallgass, valamit gondolám, Gyuri... Megteszem a kedvéért. Nem bánom, megteszem. Megalázom magam a fekete major juhásza előtt. Tudhattam-e, hogy olyan nagyon szereted Boriskát? Gyerekek néztelek, észre nem vettem... nem akartam észrevenni. No de most már ne busulj, nem ellenzem tovább, megkérem a kezét. Az askóros legény arczán mosoly jelen meg, gyöngö, bágyadt. Fejét fölemeli félkönyökére dől az ócska bundán. Az is új volt valaha és virágos...

— Még ma. Ugy-e még ma, édes apám? — Mihelyt a nyáját kihajtom az «Ordas»-ba, ott rábízom addig a bojtárra, míg én elszaladok a fekete majorba.

A beteg hálás szemeket vet az öregre s elmélázva kérdi:

— Mikor kerül kend vissza, apám uram? — Naplemente táján... valamivel előbb, mint egyébkor.

— Nehéz lesz kivárni! — sóhajtja a fia. — Hanem egyre kérem; van a Boriska apjának négy csengője, ... ösmaram a hangjukat... ha jól végezte a dolgot, ha a leányt ideadják, kérje el a csengőket, kösse a négy vezérürü nyakára, — hogy én messziről hallhassam.

— Ugy lesz, fiam! — Attól a csengetyű-szóltul, érzem, meggyógyulok.

— Hallani fogod, édes fiam... A juhász elment. Elment ahhoz a kegyetlen emberhez, a kivel örökös ellenség. De hát miért is ellenségek tulajdonképen? Eh, boldogság, a közös legelő az oka, két juhász lelegelteti egymás elől a fü javát, ebből aztán bosszuság lesz, bosszúságból harag, haragból gyűlölség.

Délben zörgetett be a fekete major ablakán.

— Hallod-e, öreg fickó, Marcsi! Én vagyok itt, a veres major juhásza, én, Koppantyu Demeter. Egy virágért jöttem.

— No hát gyere be, ha már itt vagy!

— Adod a lányt? Mi?

— Gyere be előbb, hadd lássam az ábrázatotad.

— Bolond vagy! Nem magamnak kérem. A fiamnak.

— Hát nem halt meg?

— Hiszen nem is beteg, csak gyenge.

— Azt mondják, száraz betegségre esett.

— Hazudnak! — mondá Koppantyu Demeter mogorván.

— Pedig tegnap beszélte itt valaki, hogy haldoklik.

A vörös major juhásza föl kacagott, de bizony erőtetve tette.

— Ostoba pletyka! Adod a lányt vagy nem?

* Mikszáth Kálmán «A jó palócok» ezimű művéből.

— Nem adom, míg meg nem látom az ábrázatotad, te kevély kutya! — Gyere te ki! — Nem megyek. Én nem alázom meg magamat.

— No hát akkor itt várlak meg. Leült egy köre az udvaron, hallgatta, mit sutognak az eperfa levelei, mit döngnek a méhek, mikor azt a sárga himet viszik a csápjákon... és nézte az isten tehenkét, a mint kijönnek a rögök alul sütkérezni a napra.

Mégis csak szép ez a világ tavaszkor. Hogy nevet, hogy örül a természet! Minden élet elől kezdődik benne! Csak az az egy sorvad.

Fölugrott indulatosan, az ablakhoz ment s újra megzörgette:

— Hát jól van no!... bemelegyek hozzád! Megnyomta a pitvar kilincsét, bement.

A fekete major juhásza mereven az arczába nézet. Bizony össze-vissza volt az karczolja barázdálta. S ezek a barázdák, mintha lerajzolnák láthatóan azt a szomorú képet odahaza. Nem volt már azon az arczon semmi kevélység, semmi gög, a veres major juhásza meg volt törve.

— Hát jól van no! — mondá a fekete major juhásza. — Odaadom a lányt. Isten neki... legyen a tietek. Ő is bele fog egyezni.

— Hogy tudod?

— Az ő arczát is láttam tegnap és ma. Menjünk a kertbe, nézd meg te is Koppantyu!

A kertbe mentek, de Boriska nem volt ott. Apja a nevet kiáltotta, de a tájék nem adott feleletet, csak az Ipoly loesogott bele a némaságba.

— Nyilván az Ipoly felé ment virágot szedni... Itt a nyomok a homokban.

Arra tartottak a fűzesen. A téglánetető fölül hatalmas süldő nyul szaladt egyenesen feléjük s aztán mintha az utjukat szelné keresztül, az özvegy Gálné luczernása felé vágott rézsut.

— Rossz jel! — mondá a veres major juhásza.

— Nini, a Boris kendője! Bizonyosan elaludt a bokor tövében.

De Borsca nem volt ott, csak a kendője; az a galyba akadhatott meg... Mégis különös dolog, hogy ott hagyta?

Most már a parthoz érték a juhászok. Az ereszkedőnél mintha két óriási tulipán nyílt volna ki a buja fü között, épen egy pirosított messziről valami.

Odamentek. A Boriska piros karmazsin eszímája volt...

Az atya megdöbbenve kérdé:

— Miért huzta ez le a eszímáját. Talán a lábát szorította, vagy talán...

A vén Koppantyu Demeter kiegészítette a sötét gondolatot.

— Vagy talán nem akarta magával vinni oda... oda a hova ment...

A fekete major juhásza lehajtott fejt és nem merde megkérdeni, hova érti. Szótlanul, megmerevedve néztek a vízbe. A pajkos Ipoly nem törődött velük, vigan loesogott tovább... de nem fecegett ki semmit.

Pedig talán tudta, miért huzta le a piros rámás eszímát az a szomorú, szép leány. Mert nem volt rá semmi szükség: az angyalok mezteláb járnak odafönn...

Lábujjhegyen járnak a vörös majorban. Gyuri rosszabbul van, benn a szobában fekszik s figyel, hallgatózik. «Jaj, a juhok jönnek.»

Hüba magyarázzák neki az öreg asszonyok, hogy még nincsen este, minduntalan ki kell nyitni az ablakot, maga lássa, hogy még teli kézzel szórja a nap fényét.

— De lassan megy az idő! Menjenek, nézzék meg, porzik-e már az ut, érkezik-e a nyáj! — De hisz még dél sincsen.

Nem bánja már ő azt, talán nem is érti. Egyszerre nyugot esuklik, feje erőtllenül hanyatlak a párnára, szemét behunyja:

— Hallom a csengőket — suttogja — hallom, hallom...

Édes mosoly pirosítja meg arczát, de csakhamar aztán kékes ónszín váltja azt föl.

... A csengetyűk mindig közelebb, közelebb szólnak. Már az érkező birkák robaját is hallja. A négy selyem-ürü vigan ugrádozik a nyáj előtt...

Behunyt szemé látja, még egyszer fölnyitná, de az már csak a fehérje, még egyszer szívna a balzsamos levegőt, de az már csak hörgés.

Este megjött a nyáj, szomorun csilingel az egyetlen esengő. A négy vezérürü nyakán nincsen semmi.

— Csakhogy megjöttél, öreg Koppantyu! Kedvetlenül dobja le magáról a bundát.

— Megjöttem, de nem szólnak a csengők, hogy a hangjuktól a fiam meggyógyuljon.

— Gyere be csak! Hallotta az már a szavukat délben s meg is gyógyult tőle!

A FELCSER.

A Mátyás király bolondja volt csak egyszer az okos ember? Hiszen tetszik emlékezni rá, mit felelt arra a kérdésre, hogy micsoda mesterember van a világon a legtöbb? Hát doktor.

Nem hitték el neki s fogadást ajánlottak, hogy ezt ugyan be nem bizonyítja. Állta a fogadást s másnap retentő desperitussal képpel, fölötött állal jelent meg az udvari ebédén. «Mi baja? mi baja? mi minő halvány! Talán a foga fáj?» Szomorú fejbicezetéssel felelt a bolond, hogy az bizony, a foga, s mily iszonyon. Sajnálták szörnyen s a pohárnoktól az ajtonállóig, és az udvari főméltóságok mind: a primás, az országbíró, koronaőr, a vajdák és zászlósok, mind tudtak valami jót a fogfájás ellen. Még a király se állhatta meg, hogy elé ne álljon a jó tanácsával. «Tartsd a nyelved rajta, jó bolondom!»

Az pedig leoldá a köteleket az arczáról s nagy vidáman mondá: «Nincsen nekem kutya-bajom se, csak be akartam bizonyítani, hogy doktor van a legtöbb a világon.»

Igaz is az. A részvét mások szenvedése iránt s a vágy, enyhíteni rajta, mindnyájunkat azzá tesz alkalomadest. Csakhogy nem mindnyájan üzzük kereset gyanánt. De vannak, a kik soha nem készülve rá, híres orvosokká lesznek, lévén nekik erős bátorságuk bizoni a hit gyógyító erejében. Árukatják esodaszereiket hatalmas reklámok ellen, száz bajra is ugyanegyvet. Magam is láttam már hideglelést gyógyítani ezukorporba hengergetett — kenyérből pillulákkal. És esudálatos! foganatja volt, akár a chininek.

Sokadalmak, bucsuk, vásárok idején vállalkozó szellemű esodadoktorok a mindenféle szerekek fölhalmozott fantasztikus kocsitetejéről nagy hangon szokták hirdetni mindent meggyógyító mediezínáikat. Fogat huznak s

raknak be valóságos hamis tyukszemeket, melyek Bernáth Gazsi szerint csak úgy fájnak, mint az igaziak. Van általános szerök, mely csömör ellen éppen olyan jó, mint a csonttörésről s ép oly sikerrel gyógyítja meg az orbánczot, mint a torokgyíkot, a kolerát, mint a szemgyulladás. Csődül a nép hozzájuk s veszi a drága szert. A doktor urat olykor házhoz is meghívják s van is láttatja nem egyszer csodálatos hókuszsókuszainak. Tekintélyét megállapítja egy-egy sikerült eset s viszi nevét a hir ajkáról ajkra, úgy, hogy a szomszéd faluban már a község házában összegyűlve várja a község minden nyavalyás embere.

És a doktor komoly arccal lát hozzá a szenvedő emberiség bajának enyhítéséhez. Belső baj? ragály? bőrbetegség? közhvény? nehézkór? semmi sem oly komoly baj neki, hogy ő ne bírná ellenszerét. Tud ő orvosságot a halál ellen is, csak hozzá forduljanak. De nincs is oly jelentéktelen baj, melyet ő nagyra ne fűna föl. Roppant veszedelmes az mind, sőt halálos: szerencse, hogy ő hozzá fordultak, a ki

kát a honorárium susogó bankóban és még értékesebb természetiekben. Hálálkodnak neki szörnyen s még nagyobb lesz a hire.

Pedig hát ő nem oka, hogy a Misi megint fészket szedhet. Egyszerű magyarázata annak az, hogy — ebesont beforr.

EGYVELEG.

* **Buzgó természetbuvárok** nagy áldozatokat hoznak egy-egy új faj föltalálása végett. Ily áldozatok között is a ritkaságok közé tartozik egy angol hölgy esete, ki a „Times of India” szerint egy fácska faj fölkeresése végett egy egész hadjáratot tartott. Egyszer ugyanis egy ind herceg kalapja mellett négy madártollat látott, melyek még eddig ismeretlenek voltak. Utána kutatva rejtőtt, hogy a madár neve Loe nin koi és Manipar tartomány déli részén található, hol a benszülöttek éppen lázongásban voltak. A lelkes nő nem hagyott békét mindaddig a tisztelőknek, míg 600 katonát nem adtak kíséretül, hogy a madarat föltalálja. A katonák azonban közel a madár lakhelyéhez megtagadták az

lata» czimű nőgyelet rendezé, melynek jelenleg mintegy 400 tagja van, három csoportban. Az újonczok csak 24—25 évesek, a rendes tagok 25—35 évesek s a tiszteleti tagok ezenfelül. A banketról a férfiak teljesen kizárják. Az első pohárköszöntőt az elnök mondja oly volt tagok egészségre, kik a megelőző évben férjhez mentek s azután sz. Katalint dicsőítve, a tagok megölelik egymást s védszentjök dicséretére megállapított mondatot mondanak el. Párisban is volt ez évben a 25 évet betöltött leányok gyűlése, mely alkalommal minden gyűlésre jövőnek nagy aranyhajtút adtak.

* **Az angol irodalom** az utóbbi két év alatt nem volt oly termékeny, mint a megelőző években. A múlt évben 5406 könyvet adtak ki s ebből 1296-ot új kiadásban. A múlt évben 300-al több jelent meg. E hanyatlás fő oka az időszaki sajtó emelkedésében található. Legelől van most is a theologia 945 művel, neveléstani művek s philologiai dolgozatok száma 682, a szépirodalom 674, az ifjusági irodalom 500 darabból áll. Művészi művek s diszkadások száma 452, történelem és életrajz 437; utazások s földrajzi művek 291; orvosi művek száma 164; nemzetgazdaság s kereskedelem 162 stb.

* **Olaszország két tűzhányója**, az Aetna és

A MŰTÉT.

egy kézlegyintéssel elhessegeti a kaszás csontvázat.

Képünkön éppen foglalkozás közben találkoznak a nagy tudomány doktor Szasszaparillával. A Misi fészket szedett s leesett a fáról. Átkozottul megcsufolta magát. A tövis összekarcolta mindenit s még a bőr is lement a könyökéről, a csuklója meg kiesüklött éppen a jobb kezén.

Ritka eset! Kétségbe esnek fölötté az egész orvosi egyetem Budapesten. De doktor — Szasszaparilla megmentti a gyereket. Meghuzogatja a megdagadt csuklót, helyre rángatja a ficzapot, bekenni drága balzsammal, — tán filzszírral éppen, — s az egész falámia méltó álmélkodása közben csavarja körül a fájó tagot fálival. Aztán szigorú diétát szab, ágyba fekteti a vásott kölyköt, ad egy kis izzasztót neki, hogy rá foghassa a lázat, és aggodik szörnyen drága élete fölött; míg egyszer aztán sikerül odáig vinni orvosi tudományával, hogy azt mondhatja az elesigázott fráternek: „Kelj föl és járj — fészket szedni megint.”

Meggyógyult a gyerek s üti a doktor mar-

engedelmességet s a merész nő hatvan békés hangulatu benszülöttet fogadott fel a vadászatra. Egy hétig tartó vadászat után egy meglőtt és egy eleven madarat hoztak. A buzgó föltaláló a madarat „Callophasis humix»-nak nevezte.

* **Óreg hangyák.** Mint egy angol lap jelenti, mr. John Lubbocknak Londonban egész sereg oly hangyája van, melyek már 1874-ben bujtak ki tojásaikból. Már nyolcz év óta tanulmányozza e szorgalmas rovarokat, melyek minden valószínűség szerint még néhány évig fognak élni.

* **A tenger** a múlt évben igen sok bajt okozott. A világ különböző részeiben 2039 hajótörés fordult elő, 359-el több, mint a megelőző évben. Összesen 4134 személy veszett el. De az életmentő társaságok is derekasan működnek, Anglia partjain 966 hajótöröttet mentettek meg ez évben.

* **Különös új betegség** támadta meg a Hudson-alagutban dolgozó munkásokat New-Yorkban. A betegség háterezingörbődésben áll, gyógyíthatlan és rendkívüli fájdalmat okoz. A bajt a süri-tett lég okozza, melynek segítségével használják az alagút készítésénél.

* **Vén leányok banketje** van évenként Brüsszelben nov. 25-én, sz. Katalin napján, ki a vén leányok patronusa. Az ünnepet a „hajadonok társu-

Vezuv ismét háborog. Deczember két utolsó napján az Aetna krátere homokot és hamut szórt ki. Különösen deczember 29-én lehetett látni, hogy eső alakjában mily nagy tömegekben omlik el a brontei és maletói szántóföldeken északnyugati irányban; a hegyek, melyeket fehér hólepel borított, néhány óra múlva fekete színűek voltak. A Vezuvnál is észlelhető forrongság, folyton és nagy mennyiségben tör ki belőle a láva.

* **Prémes napernyőt** hoztak divatba újabban az Egyesült-Államokban. A napernyőt plüsből vagy bársonyból csinálják, szelein színes csipkét vagy rojtot vannak s teteje egészen prémvel van bevonna. E napernyőt napfényes téli hónapokban használják.

* **A legrégibb nemesi családok** jelenleg Angliában s talán az egész világon: a norfolki és somerseti hercegek. Utánok következnek a northumberlandi herceg s a shrewsburgi gróf. Az angol mágnás családok száma a múlt évben 9-el szaporodott, köztök az Albany herceggel, mely czímet Lipót herceg nyerte. Négy család kihalt, köztök Beaconsfieldé.

* **Tengeralatti alagutat** akarnak létesíteni Olaszország és Szicília között is a messzinai szoros alatt.

MEYDUM GULÁJA. (KINYITATTOTT 1881. DECZ. 13-ÁN.)

MEYDUM GULÁJA.

Az ó-világ legnagyobb alkotásai, az egyiptomi gulák, ma már nem rejtélyes dolgok többé. Az utóbbi évtizedek alatt egymásután hatoltak be az óriási kőhalmazok belsejébe s az ott levő kincsek és feliratok Kairón kívül is Európa összes nagyobb muzeumait tele tömtek s az évezredekkel ezelőtt végkép eltemetettnek látszott múltból meglepő, a társadalmi élet legapróbb részleteig hatoló adatokat nyertünk, melyek ma már nagyban folyó, de még befejezésétől messzeálló földmunka a 6—7 ezer esztendővel ezelőtt élt egyiptomi nép történetét egész a részletekig fogja földeiteni s az emberi nem fejlődésének menetere kétségkívül becses adalékokat szolgáltat. Minél kevesebb most már az oly nagy gulák száma, melyek belsejébe a tudományos eszközökkel és ismerettel felhúzótt emberek nem hatoltak, annál becsesebb lesz egy-egy még érintetlen vagy legalább meg nem rongált gula megnyitása. Így nemcsak a tudósok kísérték figyelemmel, de a napi lapok is közölték, sőt a táviratok is a művelt világ minden részében azonnal kihirdették, hogy legközelebb 1881. decz. 13-án Maspero György tanárnak sikerült Meydum guláját is megnyitni.

Meydum községe a Nilus nyugati partján fekszik alig egy óra távolságra a parttól s mintegy 6 mértföldnyire délfele Kairótól. Világos adatok mutatják, hogy a község az ósrégi Metun város helyén fekszik. E várost a 3-ik dinasztia korából származó föliratokban gyakran emlegetik s a gula, mely a község fölött emelkedik s mely az utazók és régészek figyelmét már rég felkeltette, közhit szerint Seneferu kirja, ki a dinasztianak utolsó királya volt s a ki után közvetlenül Kheops, a negyedik dinasztia első királya következett, nevé a híres nagy gula által örökölte meg. A gula körül van egy régi „temető-város” is, mely a harmadik dinasztia korára mutat, s melynek egyes sírjaiban valószínűleg Seneferu rokonai s udvari emberei nyugosznak.

A gula, ha a vasutól nézzük, a nagy sik pusztának közepén egy alacsony dombon tűnik elénk, de a Nilusról még impozansabb jellegű alakot ölt. Három egymásföle emelkedő lépcsőzetből áll, melyek 74° 10' szöglet alatt hajolnak befelé, mintha három eszaka gula emelkednék egymás fölött. A domb teteje föl, melyre építve látszik, még 122 lábnyira emelkedik. A legalsó fok magassága 69 láb, a másodiké 20¹/₂ s a harmadiké, mely leginkább van megromolva s valószínűleg magassága is volt előbb, 25 láb. A külső kövek mokattani homokból készültek, igen gondosan s csinnal faragva. Talán ez a legszélesebb építet s külsőleg legcsinosabb gula mindannyi közt. Nyilását régi idő óta hiába keresték. Maspero tanár azonban a domb északi részén függőleges metszést tett s fölfedezte, hogy a domb tulajdonképp csak a homokfuvatok által alakult az idők folyamán s a gula egyenesen a síkságból emelkedik föl, úgy, hogy eltemetett részével együtt az alsó rész magassága mintegy 134 láb. Az északi résznek közepén, mintegy 30 méter magasságban a sík fölött

találtak egy nyilást, melynek szélessége 1-60 négyzetméter volt s honnan ugyanazon irányban, de gyors hajlással, lépcső vezetett le. E lépcsőt már mintegy 40 méter hosszúságban kitisztították. Az első 10 méter hosszú folyosón gyönyörű építészeti művet találtak és azontul természetes sziklát, mely a gulának mintegy magvát képezi s valószínű, hogy a király sírja is ide van helyezve. A bejárástól nem messze volt egy betömő szikla is, de ezt már régebben szétérték s darabjait felretolták. Világos tehát, hogy a gulát régebb időben már kinyitották s valószínűleg ki is rabolták. Még idejét is tudjuk. Három, hieratikus jegyekkel történt följegyzés azon helyen, hol az elzáró nagy kődarab feküdt, egész bizonyossággal utal arra, hogy a gula a 12-ik dinasztia korában nyitattott meg. Nem valószínű, hogy a természet a dombot ezután alkotta körülötte.

A munkálatok e nevezetes lelet kincseinek megnyerése érdekében feltűnő gyorsasággal és ügyességgel folytak. A szabad levegő és világosság hiánya s a gula belsejében levő nagy forróság nem csekély akadályul szolgálnak az előhatolásban. A munkások egy óránál tovább nem bírnak a gula belsejében tartózkodni s azután kénytelenek kimenni, hogy új erőt gyűjtsenek. Még eddig igen kevés nevezetesebb dolgot találtak. Valószínű, hogy az első megnyitás idejében az elvihető értékesebb tárgyakat sem hagyták itt, de a sírkamrában, melynek megnyitása a napokban várható, nagy régészeti jelentőségű hieroglif föliratokat biztosan hisznek található.

Seneferu király uralkodását Mariette pász K. e. 4235-re, Brugsch pedig 3766-ra teszi. Mindenesetre igen tisztes kor s bírtani legyen is az eredmény, oly korról az elővilágosítást, mely pár évtizeddel ezelőtt a köztudatban még a világ teremtés előtti vagy közvetlen azután következett időnek felelt meg. S nem feltűnő-e, hogy e mesés őskorból oly gula maradt reánk, mely építészeti remek s ennél fogva az ipar és tudomány virágzásáról tesz tanúbizonyságot?

„A JÓ PALÓCZOK.”

Ez **Mikszáth Kálmán** új kötetének czíme. Tizenöt apró történet a palóc földről, költői kedélyvel előadva, mely vonásokkal jellemezve, művésziest festve. Gyönyörködve olvassuk, s mikor a 160 lapra terjedő kötet végére jutottunk, sajnáljuk, hogy nincs tovább.

Ez második kötet Mikszáth Kálmántól rövid idő alatt. Az előbbi a „Tót atyafiak” volt, rajzok a felvidékről, négy darab, érzelmes és szépen irt történet, kedélyvel, humorral, a természet iránti gyöngéd vonalozással s az emberek iránti szeretettel. Egyszerűségükben is jellemzők, vonzó. Valódi tehetség nyilatkozatai. A fiatal szerzőnek az osztálytalan elismerés azonnal legjobb elbeszélőink közt jelölt helyet, s a „Tót atyafiak” falusi történetéből idegen nyelvekre is lefordították.

A genre-t, melyben Mikszáth ír, megismerhetik olvasóink abból a két műtárgyból,

melyet „A jó palócok”-ról szóló kötetből a szerző lapunk számára átadott. Különbözik az ugynevezett novelláktól, de még az általános folklóppott rajzoktól is, melyekben mindig van valami vázaltszerű. Mikszáth abban a kicsiny keretben is, mely egy-egy apró történetnek jut, nagy mozgékony, drámai élet számára képes helyet találni. Vagy van olyan ötlete, mely több az epigrammánál, s bír olyan meleg költői kedélyvel, mely által egy adoma anyaga is meg-nemesbül. Igazság, költészet s összhang emelik e miniatúr rajzokat.

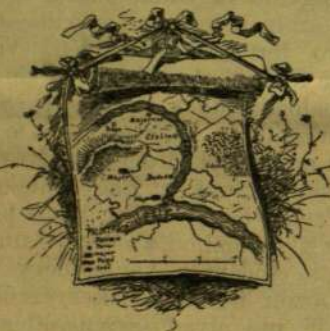
Hogy a palóc földön vagyunk-e vagy sem, egészen közönyös ránk nézve. A szerző azt mondja, hogy ott vagyunk, s még egy kis térképpel is szolgál, hogy eligazodhassunk a tizenöt apró történet színhelyén. Voltaképpen semmi sem fűzi azonban ezeket a csinos eseményeket a palóc földhöz, a térkép is csak képzeleti, onnan az Ipoly környékéről. De a szerző csakugyan megismerkedett egy kedves vidékkel, a hol sokat hallunk a Bágy patakról, mely elviszi a Czukri báránykát, melynek partján jár a szép Vér Klára malma, s mely a csalfa molmárnéért arra a csodára is képes, hogy visszafelé folyjon. Gózon nevét is feljegyezzük, a hol Timár Zsófi ura olyan szerencsétlenül járt a torony tetején a kereszt-feltűzőskor, s a hol a szűz Mária megjelent az erdőben Csúz Mártonnak. És megjegyezzük magunknak tovább Csoltót, Bodakot, Majomkót, a hol mind történet valami. Kedves vidék, szép rétekkel, aratófölddel, dombokkal, hegyekkel, erdőkkel, savanyuvíz-forrásokkal, melyeket az író oly előszeretettel mutat meg nekünk; szép leányokkal, menyecskével, deli legényekkel, szeretettel, haraggal, vidámsággal, bánattal eltelve. Ezekről is sokat megtudunk. Tetszik, hogy ott jártunk, tetszik, hogy megismerkedtünk a „jó palócokkal”. Ez egy kis költői világ. Nagyon megszeretjük benne a palócokat és nagyra becsüljük az író.

Mikszáth jeles elbeszélő. Keresetlen egyszerűséggel, röviden tud elmondani akármit, kerülve a cikornyát és eltalálva azt a mondatot és szót, mely elcsatantja végül a történetet, mint a pisztolyt a gatyának; vagy egy komor akkordot zendít meg, a mi viszhangosan bűg, mint a levegő a haragszó után. Alakjai nem török magukat, hogy a falusi szójárásokat összegyűjtés; hanem természetes észjárás szerint beszélnek. Szívök is helyén van, ott az egyszerű dolmány vagy pruszli alatt.

Találunk egyszerű mesét, mely oly igénytelen, hogy azt sem tudjuk mért tetszik. Egy jó írónak mindig vannak titkai. Ilyen a kötet első darabja, a „Néhai bárány”, melyben az van elmondva, hogy a megáradt patak mint vitte el a báránykát, mint gyanakosnak Sós Pálra, hogy ő fogta ki, de a törvény hatalma nem bizonyítja rá, míg a kis Baló Boreca, az ártatlan gyermek fölfedezi a bárány börtét Sós Pál ködmönének béléseben. Van egész dráma, melyben oly gazdag a cselekvény, de azért az egész még három levelet sem tölt be, és szinte kétéltűnek, csakugyan ily kevés papírossal olvastuk volna-e mindazt, a mit megtudtunk. Ilyen a

„Péri lányok szép hajáról“ szóló történet, a kötet egyik virtuóz darabja, valóságos népbalada; vagy a „Két major regénye“, melyben az ideális szerelem olyan szép, népies alakban fejlődik ki. Megható naivság képét adja „Bele Anna tartozása“. Bede Annát elítélték orgazdaság miatt (szerelemből tette) félvére, de meghal, s helyette a huga jelenik meg a bírák előtt, hogy kiállja szegény néjjeért a büntetést. Egész kis erkölcsi rajz „Hová lett Gál Magda“, ki oly sokszor szokott a savanyu kutra járnai korszakára. A természet iránti szeretet diktálta „A királyné szoknyája“ czimen levő történetet. Ez a czim egy pompás szántóföld, melyet a mostoha apa igazságtalanul oszt el, de a kiket meg akart rövidíteni, azoknak segítségére siet maga a természet, s a kopár földből fölhozza nekik a kőzenet. A falusi tragédia romantikájával bír „Szegény Gélyi János lovai“, az a híres négy ló, meg a csalfa feleség. Az a négy ló viszi aztán az asszonyt a büntetésre, mikor Gélyi János közibök vája a kantárt, s hiába rimáncodik az asszony: „irgalom, tartsd azt a kantárt“. A „Bágyi csoda“ is az asszonyi hűtlenség miatt esett meg. „Timár Zsófi özvegye“ a hűtlen férj, „A hóvoni szűz Mária“ a hűtlen szerető története. Mind a tizenöt darabban valami igazság vagy költői motívum nyer idomot, a természet egyszerű emberei közt.

Mikszáth a „Tót atyfiak“ megjelenése óta is nagyot haladt. Elbeszélésében növekedett a szingardagság, a drámai elem; látókve gyarapodtak, emberei és azok viszonyai megokosodtak. Új kötet a külföld felett és nagyforgalmu irodalmában is méltán fölünest okozhatna. A kötetet a Légrády-festvérek diszesen adták ki, nagy nyolczadrét alakban s minden darab kicsiny illusztrációkkal van ellátva: legelől kezdőbetű és aztán végző vignet; valamennyi hangulatos rajz, az esztétikus egy-egy mozzatához. E tollrajzokat Mészöly, Dörre, Frey, Karlovsky, Greguss Imre készítették. Jó ötlet volt az a kis palócz térkép is, mely az első elbeszélés

és a kötet végén van, s mely a tizenöt apró történet színhelyét tünteti föl.

A költői tartalmu és diszszel kiállított kötet ára 1 frt 80 kr.

HORVÁTOR SZÁGBÓL.

A „zagrebi“ egyetlen vitéz hallgatók rikkoltosai újra előterbe tolták egy kis időre azt a sajtóságos kis országot, melynek lobogóját a magyar képviselőház és főrendek háza is mutatgatja a hű testvériség okáért. Pedig legtöbbször épenséggel nem testvériesek azok a nyilvántulások, a melyek folytán a derék nációval foglalkozni kénytelenek vagyunk. Bizony a horvátok még ekkor sem voltak következtelenek irántunk való hajlandóságukban, a midőn megmegröndült lábuk alatt a föld, s előkelő zagrebi polgár adottkifejezést a közvéleménynek, midőn ugyanazon időben híre futott, hogy Budapest is megrázta a földrengés; és polgár egészen természetesen találta, hogy nyilvános vendéglőben, szűzák jelenlétében így kiáltott föl:

— Hála istennek! csak hogy a magyarok is megkapták a magukat!

De akkor már Debreczen városa megszavazott vala ezer forint segélyt a szegény zagrebiaknak.

Kétségtelen, hogy testvériség dolgában mindez nagyon illik egymás mellé, s nem akad évtizedeken át egy igazi magyarbarát hang — vagy talán sohasem is akadt, — mely a sziklaegyöntetiséget megzavarná. Maga az ország azonban kevésbé nyújt ilyen együttes benyomást.

A mint túl megyünk az igazi magyar határon, lassanként veszünk észre, hogy mint hor-

vátosodik el a levegő. Eleinte még kövérek a legelő, jól műveltek a szántóföldek, de minél beljebb haladunk, annál több az ugar, sűrűbb a parlag, s a legelésző tehének mindig soványabbak. Valami álmoság terül el az egész vidéken. A forgalom lanyha, s csak pár emberre szorítkozik; az országutakon messzire, a meddig a szem ellátja, talán valamelyik falusi zsidó-korsmáros nyikorgó kordéja az egyetlen tárgy, a melyik mozog.

Sohol sem látjuk nyomát az igyekvő tevékenységnek, a föld és népe azt a benyomást gyakorolják ránk, mintha e nép már elvesztette volna kedvét az élethez, vagy még nem is volt meg a kedve soha. A néphez kereszűk okát? Megtaláljuk. Nem tartozhatik e pár sor keretébe azt kifejezni, de elhallgathatni mégis nehéz, hogy a horvát nép, a milyen elszánt a verekezésben, a milyen szélső, meggondolatlan a gyűlöletlen, sőt engesztelhetlen, — a mi elvégre az, a milyen nehézség között, erény is lehet, — ép olyan nehézség és lusta a rendszeres, folytonos munkában. S talán babonás, bigott természete is hozzájárul ahhoz, hogy ilyen legyen. Van valami modorában, szokásaiban és gondolkodásának módjában, mely folyton azt leseti vele: hogy hátha hoz valamit a véletlen? S tekintetbe véve e nép történetét, zavaros, egyenetlen multját, e jelleglet meg tudjuk magyarázni. De a mig ez a véletlen lesése ki nem pusztul a vér örökségéből, addig a Magyarország segélymillióinak nagyon sok helye lesz Horvátország hálátlan kebelében.

És az ideiglenesség látható még falusi házaikon is. Képeink csoportja két ilyen falusi lakot mutat be. Az egyik az látszik, hogy csak az alsóját építették meg előbb, — addig jó lesz az is. Csak lassankint vált szükségessé a házon ez is meg az is, a mit aztán annak sorrendjében ragasztottak az épülethez, csak ugy, fából, ideig-óraig való használatra, de a mivel azért emberöltőkön át el-elshanyarognak. A horvát falvak általában véve a legnagyobb nyomorúság benyomását teszik. Rongyos vityillók szűkek, füstök, piszkosak, alacsonyak, s a melyek kíválnak közülök nagyságra nézve, összedőléssel fenyeget valamennyi; tisztaságról ép oly kevésbé lehet szó, mint arról, hogy egy népies dana csendülése üsse meg a vándor füleit. Néma és kihalt e falvakban minden, s az iskolás szoknyás gyermek arcán ép ugy meglát-szika tespedésonyadsága, mintrózsától annyira elűtő nénye vonásain a pálinka pusztítása. Fából épült vityillók ép oly kevésbé képesek őket megóvni a gyakran dúló fagyos szelek nyomorgatásától, mint a hogy lelkük egyedüli tápláléka, papjuk bigottsága, munkára és emberies-ségre ezt a népet megtanítani nem fogja soha. Galdovonak bizony legszebb pontja az, a melyet képzünk föl; de tuncyosság és nyomor rémítget azon is. S e hű pár vonás eljlesztőben, de egyuttal jellemzőbben beszél minden szónál.

A capragi vár, mely képeink között szintén látható, egyike a legnagyobb épségben fönmaradt régi romoknak. Fönmaradt, s nem fönartott, mert ez utóbbi fogalmat a horvát nép alig ismeri. Horvátországban uton-utófélen találunk régi, többnyire török várromokkal, a melyeknek pusztulásával a horvát nép ép oly kevésbé törődik, mint a mily mértékben hasznukat venni sem tudja. Pedig ez omladékok korántsem lehetnek még pár évtizeddel ezelőtt is olyan helyzetben, hogy azokat kevés fáradsággal akár nagyobbiszru raktárakká, vagy épen váracokká átalakítani ne lehetett volna. De a horvátok között, — mindig csak a nagy zómról szólva — egyéb állandó nincsen, mint a magyarok gyűlölete, és a tuncyosság. És még egy: minden más szláv fajnak a lenézése, — mely a szerbekkel szemben egész megvételéssé nő, — azon szilárd hit alapján, hogy ők a legtisztább szláv faj. A mely dicserendő nemzetiségi érzést valószínűleg az fejlesztette ki olyan erős mértékben, hogy a nagy intelligencia alaposan — német, s erősen gravitál Bécs, vagy a szerényebbek fölfogása szerint — Grác felé.

A szomorú érzés, mely egész Horvátországon keresztül kíséri az utazót, csak nagy nehezen képes eltűnni, midőn Zágráb mosolygó képe elibénk bukkan. A horvát főváros valóban meglepő szép tájon fekszik. Lábat ugyan hiába mossa a hajózásra is alkalmas hatalmas folyó, azon sem dereglyék, sem gőzcsók a halak vidor-ságát meg nem zavarják — ennyre még a fővá-

ros kozmopolita munkaereje sem volt képes vinni; de a mit a természet adott, annak szépségén nem rontottak semmit. Körül szelid hullámos szép hegyek, elül roppant síkság, alkalmas a város fejlődésére, s hogy messziről is legyen látható a házak szépségének, a város közepén nagy, lakott domb van, a mi — Budánk is bizonyítja, — emeli ugyan a város szépségét, de valami nagyon javára nem szolgál.

Képzünk látható egy részlet Zágrábról: olyan épületek csoportja ez, mely épen az emlitettük domb oldalába van ragasztva, mig közöttük csörgedezik el egy kis patak, a minek horvátul is az a neve, hogy Potok. E házak igen keskenyek és nagyon magasak, s jellegük, kinézésük általában véve olaszos, mig az a város-rész regényességéhez egyáltalán nem illő fojtott, penészes levegő inkább horvát természetű. A város modern része különben nem e tájt esik, egészen ujonan épül, s valóban igen diszes, bár épen a közvetlen szomszédságban levő vityillókhoz kiáltó ellentétet képez. Ez új városrész igen szép, magas bérházakból s néhány diszes palotából áll, a mi valamennyit összevéve nem teszi ki többet ötven háznál, de azért a nagy horvát mégis unos-untalan azt hangzattolja:

— Különb, mint Budapest!

Feleljen neki akár — dob-utca!

Zágráb környéke nem bir a nagyobb, vagy legalább is fővárosok azon rendes jellegével, hogy ott nyári városrészek képződjenek nyaralókából, apró palotákból, mint azt mindenütt megtaláljuk, a hol a lakosság valamivel vagy nosabb a rendesnél és szereti azt a földet. A horvátok azonban, ide nem érve a bevándorolt német kereskedőket, nem tudnak annyira igyekezni, hogy megzadagoldjanak, s hazaszeretük egyedül abból áll, hogy képzelt vagy valódi ellenségeiket mód nélkül, halálisan tudják gyűlölni. S ezért Zágráb környéke sivár és kietlen, s csak a prészak apró fehér foltjai képezik azt a csoportot, mi más városok körül villák tömegében azok költészetét alkotják. Egyedüli kivétel e tekintetben a Maximir-park, az érsek nyaralója, mely pompás, oszlopos csarnokával, sugar alakjával, angolos parkjával olyan egyedül áll az egész vidéken, mint maga a biboros érsek a maga igaz magyar hazafiságával horvát nyájának közepette.

(a. s.)

KUTYAKÉRDÉS.

A sok jel közt, melyekről a bátor embert fölismerhetni, egyet tapasztaltan csalhatlannak; azt, hogy mig a gyáva ember mindig a mellét veri és dicsekszik hősiességével, az igazi bátor ember *nem fél* bevallani, hogy vannak egynemely dolgok a nap alatt, melyektől ő is irtózik, még pedig igen nagyon.

Ezek közt a dolgok közt pedig vannak esélyebb rettenetességük is, a melyektől félni már — igazi hőre nézve — inkább csak egyéni különösségnek, sajátlagosságnak nevezhetjük. Láttam kiszolgált, vitézi érdemrendes huszár, a ki falnak dönt halálsápadtan, mikor egy egér keresztül szaladt előttünk egy régi kastély üres falai közt.

Ez világos természeti monstruozitás, valószínűleg még a születést megelőző körülményből eredő. E mellett ez a fértu a hadsereg legvitézebb katonái közé tartozott.

Vannak azután olyan ugynevezett „ostoba malheurök“, melyektől már épen a leggenialisabb, olyatén nagy emberek félnek, a kiket vagy dicős hír nimbusza, vagy társadalmi állás igen magas polezra helyezett. *Napoleon*, a ki megostromolta az arcolai hidat, valósággal megijedt, mikor egy erős granátos vasmarokkal karon ragadta egy bizonyos gyülesterembe rohanásakor, bizonyonyal attól a gondolatól, hogy e durva anyagi erőszak, e mélyesen alatta álló ember keze érintése, ha netalán még tovább megy, örökre megsemmisítheti ama nagy célokat, melyekben az ágyu- és puskaolyó könnyű sérítése nem akadályozhatná meg.

A nélkül, hogy a történelem följegyezze volna, bizonyosra vehetjük, hogy Hannibal egy a mezőn legelésző ökrök fölkelésétől, egy ló vagy szamar rugásától is minden okvetetlen irtózott.

Lehet-e annál boszantóbb, mint mikor például egy *Damjanics* fényes hadvezéri és ha-

zamentő carrierje előtt egy részeg kocsis vigyázatlansága vája be az utat?

Minél univerzálisabb, gyorsabb gondolkodásra képes valaki, minél inkább bir ama képességgel, hogy egy tízedrés másodperc alatt képes átérteni, maga elé képzeln minden eshetőség összes következményeit, annál inkább fél emez ugynevezett ostoba malheuröktől.

Az ilyen ember, ha szenvedélye, elmegy vadkant, medvét, orszlánt vadászni, bár tudja, hogy esetleg az a vadállat az ő husába, ő meg a fübe haraphat. De azért elmegy, mert szenvedélyét elégíti ki vele, és mert e szenvedélye kielégítése megszünnék képes dolog lenni, mi helyt a veszély lehetőségét ki lenne zárva onnan.

Am az emberek nagy tömege bizonyos veszélyt iránt mégis aránylag igen közönyös, azért, mert vagy nem képes, vagy sok lőtásfutása közben nem ér rá átgondolni ama veszélyek egész terjedelmét.

Az emberiség számtalan vallása majd mindegyikében befoglaltatik az örök kárhözát hite. Hogy az ember holta után a pokol tüzebe jut, ott örökké izzó parázson, lobogó lángok közt ég, de e nem ég, csak szenved az egész fájalmait...

Ha az emberiség nagy tömege valamivel mélyebben gondolkozni tudna, vagy ám mondjuk: akarna, ez a rémképet föl nem venné hitágazatai közé. Nem sértené meg az isten fogalmát ilyen irtózatoss föltevéssel, hogy egy földi gyalog teremtése pillanatnyi tévedését ilyen emeri szóban kifejezhetlen irtózatossággal akarja megbüntetni!

Részemről nagyobb istenkáromlást nem ismerek, mint e föltevést.

Sőt ha az emberiség mélyebben gondolkozik, egyáltalán az öntudatos egyéni örökélet fogalmát is kitörölne a lehetőség, illetőleg kívánalmait sorozatából.

Mert meggondolhatná, hogy maga a mennyország, a törökök hetedik ege, isteni szép huriájával, nem is egy öröklet, csak néhány század mulva is — a folytonosság unalomhozó természeti törvényénél fogva, valóságos pokoli kínná változik.

De hisz meg van ez már írva egy hosszabb verszembenben... És már ennyi elég is lehet annak bebizonyítására — quod erat demonstrandum — hogy a gondolkodás, a mint bizonyos dolgokban bátrabbá, némelyekben viszont óatosabbá teheti az embert.

És nevezetesen: a *polgárosult* művelti nyugati ember ott a hol *kell*: a dicserő, becsület mezején mindig legyőzi merészen lelkesült elszántságával a *barbár* vad embert, a ki aztán viszont a baromcsordával, a falu bikájával szemben, átalán az indolencia hős tetteiben nagyobb vitéz.

És ezek után már pirulás nélkül bevallhatom azt is, hogy vannak eshetőségek, különben e gytól egyik az ugynevezett ostoba malheurök kategóriájába tartozók, melyektől én is félni bátorodom és nem félek ezt kimondani.

Bizony félek én — egyebek közt — az *élve eltemetés*, és a *vesztett kutya* általi megmaratás veszélyétől. Amaz általán korszerű európai, emez pedig épen napi kérdés ez idő szerint nálunk.

A legnagyobb és emberi nemem értelmisége fölött szinte kétségbejítő ostobaságnak tartom, el nem követni az emberileg lehető arra nézve, hogy e két irtózatoss szerencsétlenség vagy egyáltalán lehetlenné tétessék, vagy eshetősége legalább is a legkisebb arányokra redukáltassék.

Képzelnék csak el, mi történik a *vesztett kutya* által megmárt emberrel?

A közmondás azt tartja: egyszer hal meg az ember. De nem minden ember. Már például az, a ki a *vesztett* megmar. Az nem egyszer, de százszor hal meg. És mindenki irtózatossabb egy más — ugynevezett természetes — normális halálánál. irtózatossabb a rablójlikos akasztófalálánál. Azt először megkönnyíti a tudat, hogy e halált megérdemelte. Ha van lelkiismerete, mint például mutatják, még maga *kívánja* is, hogy *kiengesztelje* a megbántott emberiséget és istenséget. Aztán nincs egyedül. Ott a pap, ott vannak a rokonok, *vigasztalják*, a nézők, látogatók *szóvalogatják*. Ha nagyon szorul a melle, egy kis bátorságot is vesz magához időnkint a — *sligovizból*.

A *vesztett* ebtől megmárt embert kiszakítják övéi, rokonai, barátjai közül. Megkötözöt-

ten elszállítják a kórházba. Ott egy külön szobába egy ágyba lekötözik. Aztán magára hagyják. Tudja, hogy el van veszte menthellenül. Öntudata még teljes, foglalkozhatik jéjjel nappal e kénytelen végzetrmképeivel. Szívalomházába olykor belép egy ápoló és csipővason nyujt neki valami csillapító gyógy- vagy tápszert. Ha nem volna eléggé megijedve, elborzadhat attól a rémülettől, mely ápolója arcán tükröződik. Olykor bejön az orvos, megnézni, ha nem habzik-e még a szája? Már nemcsak a lelke, de esontja is fáj az egyoldalú fekvéstől. Szeretne megfordulni, de nem mer hozzányulni senki. Alhatik-e ember ilyen állapotban? Minden éj egy a pokolban töltött örökkévalóságnak tetszik!

És már most kérjünk, mi az a vétség, melyért így kell bünhődni ez embernek? A törvénszek ellen, mely a rablójlikost a halál és nemere itélné, nem föllázadna-e maga a közönség? Pedig lát az rabolt, gyilkolt!

Mi ehhez képest az élve eltemetés, a kóporsóban fölébredés kinja? Akármilyen irtózatoss legyen, de végre nem tarthat tovább néhány percznél. Ez kilencz napig tart.

De mi hát a végkövetkeztetés? Kérni az olvasó.

Hiszen ez elvégre oly — ugy szólván — elemi csapás, a mely a természetben rejlik, melyet végleg kiirtani nem lehet. Még talán ha az egész kutyaajt kiirtanók is.

Hiszen vesztettségi esetek fordulnak elő másutt is.

Igen bizony. Csakhogy valami ritkán. Annyi eset, a mennyi a mi fővárosunkban, aligha fordul elő ugyanazon idő alatt egész Európában.

Megvárjuk-e, míg a végezt olyan exemplumot statuál e részbeli hanyagságunknak, mint a színházi rendőrségnek a Ring-színház égésével?

Azt hiszem, igen helyesen eszelekedett a város illető hatósága, midőn a szájkosár és színegre vonatkozó intézkedését hozta. De azóta hangok emelkednek a kutya-barátok részéről, a kik e rendszabályt sokallják és ugy lehet, még visszamenesztik a becsületet intézkedést.

A kinek nem tetszik e kettős korlát, ne tartson ebet a fővárosban. Házörző ebre itt nincs szükség, vadászetet tartani pedig annyi, mint azt, ha legjobban van is dressirozva, itten rövid idő alatt okvetlen *elrontani*. Annaira szerezem az ebet, hogy nem akarva hinni e dogmának, magam is tartottam a fővárosban jól tanított vizslát, de egy év alatt mindent elfelejtett. Egyáltalán nagy városban akármiféle nemesebb fajta, haszonra való kutyát tartani valóságos *állatkínzás*. Nem azok a *kutya-barátok*, a kit itt a kutyatartást lehetővé akarnák tenni, hanem azok, a kik pártolják ama rendszabályokat, melyek a kutyatartást a fővárosban lehetlenné teszik.

Kutya falura, pusztára való, hol szabad levegője, tere van, a hol futkoshat. És ott üstökös ritkaság nem ugyan a vesztetség, de az, hogy embermarás származzék belőle. Ha ott egy eb fűvet rág, a mit, közhízem szerint, ösztönből, purgatívumként vesz be, már a szomszédok tudják; ha a farkát behuzza, már a fél falu beszél róla; még a vesztetség első stádiáját se éri el, már agyonverik, a mihez ott az emberek valamivel jobban is értenek. A gyanus ebet mindenki szemmel tartja, egyébkint minden ember cselökkével jár. De nagy városban megeshetik, hogy azoneyi házában, azoneyi emeleten lakók nem tudják, hogy a szomszéd lakásában egy drágalatos „lion“ már vesztett, csak hogy még első fokozatban, mikor még a saját gazdáját nem marta meg. Az emberek gondatlanul járnak az utcán, csáti botok nélkül. E veszély ellen itt az egyes ember számítása egyáltalán tehetlen.

A szájkosarat nem tarthatjuk elégséges védezköznek. Könnyű kijátszani. Hiábavaló üres alakítás. Ki fogja uton-utófélen megvizsgálni, szabványszerű-e a szájkosár? Pro forma oda lehet biggyeszteni a kutya orrára néhány szál drótból olyan szájkosarat, hogy akár egy ökröt leféléhet vele.

Vadászkezelő, tehát kutyakedvelő is vagyok. Mégis azt mondom, minek a nagy városban a sok kutya? A vadász tartsa falun, vagy közeli külsőségben vizsláját. Az igazi vadásztól különben legkevésbé

lehetne félni a közönséget. Az már ismerős az ebek természetével. De a városi vasárnapi puszkások közt — lehetnek jó lövők, vannak is, de sok mindenféle vadász — mezei — ismeretekben többnyire mód nélkül szegények.

E vasárnapi jágereken túl kétféle genre-je van még a fővárosi kutyakedvelőknek. A katonatiszt urak, meg aztán a tisztelretmőt korban levő kisasszonyok, özvegy matróknak. Tisztelnék „leírhatlanul“ mind a két genre-t, de már csak engedjenek meg, ha az ő egészen nélkülözhető szeszélyük kielégítését eskeélyebb fontosságnak tartjuk, mintsem fölládozunk érte a főváros százezreinek nyugtonérzetét s évenként egy pár tucztat embert vessünk a „pezszertelen“ vesztett ebek torkába.

Nincs-e különben is sok más egyéb slendrinságról — közbiztonság, közrend hiánya, stb. — eléggé rettenetes hírünk, azt akarjuk-e, hogy fővárosunknak a szó betű szerinti értelmében „vesztett“ hirteljen a külföldön?

VAJDA JÁNOS.

SARAH BERNHARDT ÉS AZ OROSZOK.

Furesa földdarab az, melynek székvárosát „észak Palmirájá“-nak, meg Nagy Péter császár által a civilizáció felé nyitott „ablak“-nak szeretik nevezni. Mig az ó-orosz, az orthodox Moszkva ma is csak a századok előtti nézetek terjesztésén fáradozik, mig Ákszúkov és társai a Péter előtti rend visszaállítását sóvárgva, hívják Moszkvába a csárt; addig Pétervár föllábal a civilizált, vagy az ó-oroszok szerint „korrum-pált“ nyugatban lépdek, mig a másik lába ott rekedt az ázsiai világ kátyujában, a melyből aligha szabadul meg egyhamar.

A legellentétebb nézetű és nemzetiségű emberek keveréke a muszka székváros; a felvilágosultság és butaság, a vallási fanatizmus és a legsötétebb istentagadás; a mindent, a mi csak orosz, magasztaló optimizmus és a mindent lábbal tipró nihilizmus, mind nagy hullámokat vernek benne. Ugyanezen különféléseket tükrözik vissza a hírlapjai is. Van itt minden kigondolható, értelmes és badar elvnek, elméletnek, tannak és hitfelekezetenk szószólója, védője, lerántója és ócsárlója. Sőt az örtltség is megvan a maga szépiót nevezete: *bölcselekedés*. Itt vannak a gazdag orosz grófk és hercegek, itt a nyomorban fetregő pálinkabüví elkényszeredett napszamosok, csavargók, rongyokba göngyölt rongyok testileg, szellemileg egyaránt, tulliczítálya aljasságban a legvitézebb zsorist és a bagnóból háromszor megszokott latort. Szellemi nyomor és anyagi fényűzés ugyanegy hitvány lapon. Sötét a kép, melyről levontuk a fátályt, de hisz nem fehér a festője se: a mindent lábbal tipró zsarnokosság, mely béköt vett mindarra, mi hatalmának közvetett vagy közvetlen uton való csonkítását, és a közfövilágosodást eredményezné.

E helyre ment vendégzerepelni ama francia művész, ki az egész művelti világ eddig a legnagyobb hódolatát, és mélyszézetét megillető elismeréssel halmozott el. A fenti sötét kép után bizvást föltehő volt, hogy fogadtatása e helyen „páratlan“ lesz.

Alig érkezett meg, máris gondoskodott róla a kritika, hogy kellemetlenség nélkül a szűkölködők. Forgalmomba hozták *Turgenyevnek* a francia színművészetéről állítólag tett következő nyilatkozatát:

„Nagyon tévednek, a kik azt hiszik, hogy a párisi színházak a művészet jelentékeny fokát érték el. A műfőtől előt teljesen mechanikusok és untatók ezek. Szenteljenek egy estét a párisi színházak meglátogatására; üljenek bérkoosiba és térjenek be az egyik színházba és nézzék végig az első felvonást, a másikban a másodikat és így tovább: meglátják, hogy utóvégre is ugy fog tetszeni önöknek, mintha az egész estét egyazon színházban töltötték volna, annyira egy kaptafára szabottak ezek a szereplők. Sőt többet mondok, ugy fog önöknek látszani, hogy ugyanaz a darabot adták mindenhol, annyira hasonlítanak ezek egy a másához.“

Ezen nem épen hízgelő bevezetés után jön a haddel-hadd, a részletes bírálát, még pedig ilyen:

„Sarah Bernhardt a „Kaméliás hölgy“ ben jelét se adta alakító tehetségének, csupán a harmadik felvonás végén állta meg helyét; a haldoklás jelene-

hogyan fölolvastartson. Vámbéry valószínűleg máj. hóban tesz eleget a megtisztelő fölszólításnak.

Munkácsi íthoni fogadtatására a művészi és írói körökben megindultak az előkészületek. Az átnyújtandó ezüst koszorúhoz Maderlak szobrász készíti a mintát. Az írók- és művészek társasága is készül ünnepe rendezni. A művészek által a műcsarnokban rendezendő jelmezes estélyre csak 150. meghívót osztanak ki, miután a helyiség szűk. A műsor első pontja az 1881. év nevezetesebb mozzanatainak néma képletekben való feltüntetése lesz. A második pontot «a sugár-ut amint van» című komikus képzet, mely a sugárut minden különlegesét, közönségét, bódít, architektónikus hibáit stb. fogja humorisztikus alakban bemutatni. A harmadik pont komikus zongora-hangverseny, továbbá arnyképek és végre humorisztikus előadások. A szüneteket tánc és Rác Pali zenéje fogja kitölteni.

Felolvasás. „A magyar elem Budapestén” cím alatt nagyérdemű felolvasást tartott György Aladár e hó 12-én az iparos körben. Kimutatta, hogy Budapest lakosságának felénél jóval több a magyar, még a Lipótvárosban is sokkal több a magyar, mint a német. A magyarság a város külső jellegében is mindinkább nyilvánul és ez még nagyobb előhatalást tenne, ha állandó lesz a magyarság ama buzgalma, melyet újabb időkben tapasztalhatunk.

Uj színház Budán. A Krisztinavárosban levő rozant szinkór lebontását ajánlván a városi tanács, ezzel kapcsolatban megpendíté az eszmét, hogy a 80,000 lakossága Buda részére uj színház volna emelendő, mert a várbeli színház igen kicsiny s fekvése messze esik a lakosság legtöbb részétől. Az új színház társadalmi uton létesülne, de a fővárosi hatóság támogatása mellett, oly helyen, mely a Buda-részi területeknek lehetőleg központját képezze. Ezen ügyben a közelebbi indítványozást a tanács a közoktatási bizottságra bízta. A tanács körében már egy átmét a hely is a dunaparti felekezést-terét emlegették. Budán azonban bizalmatlanul fogadják az eszmét, s egy polgári gyűlésen ország képviselő kifejezést is adott ennek, azt mondván, hogy a terv «nesze semmi, fogd meg jól», s arra irányul, hogy a szinkór lebontását ne ellenezzék. Budapest közgyűlése egyebiránt nem is fogadta el a szinkór lebontására vonatkozó ajánlatot, kimondván, hogy a szinkór fentartását óhajta, de részletes költségvetést kért. A budai színház ügyének előkészítésével pedig a közoktatási bizottság bízott meg.

A zombori állandó színházra benyújtott építési tervek közül a Vojta Adolf budapesti építészt fogadták el. E terv szerint 148 ülökély lesz a földszinten, továbbá tíz pályó és ellenkivil a karzat. Az egész költségek 32,000 frtra számítvák, mely összeget a részvénytőke és ennek kamatai bőven fedezik.

A színházi ijedős állapotokat jellemzi, hogy Bécsben a Karl-színházban a «Honatyák otthon» című francia bohózatból ezt a kiállást «Segítség, tűz van», kihagyják és Cziril e helyett azzal rohan a színpadra, hogy: «itt az árvíz», s a bérlő elpanaszolja, hogy egész majorja víz alatt áll. De már a harmadik felvonásban rég' megfelekedezett a rendező a változtatásról és Cziril az eredetihez képest, mint «tűzkárosult» kéreget.

A zágربی csendélet. Zágrábban a finom modoru ifjuság naponkint gunyos és sértő kifejezésekkel támadja meg az utcán a magyarul és németül beszélő hölgyeket. Több előkelő tisztviselő családjának tagjai részesültek már ebben, valamint Scotti tábornok lányai is. Dianiska zágربی evangélikus lelkész pedig, kit az ottani egyetemem a magyar nyelv és irodalom ujonan föllállított tanszéke-re neveztek ki, a tanuló tömeges és durva fenyegetéséi folytán tanszékéről lemondott.

Teljes napfogyatkozás lesz ez évben május 17-én, mely nálunk is látható. A nap elsőtűlése reggel 5 órakor kezdődik, nyolcz órakor éri tetőpontját és tíz óra után végződik.

Egy száz éves székyli husár halála. Kadácsi Dániel nyugalmazott százados, a legutolsó huszár a lófő székyelek ama gárdájából, mely Napoleon ellen harcolt, meghalt Kolozsvárról 102 éves korában. Az agy férfit, ki a régi idők eleven krónikája volt, nagyon sokan ismerték Erdélyben. Mint hadnagy vett részt a Napoleon elleni harcokban, ott volt

Wagramnál is, s harmincz évi szolgálát után, 1826-ban vonult nyugalmába, Homoród-Almásra. Katona korában Olaszországban is hosszabb időket töltött, s megismerkedett IX. Pius pápával, ki fiatal éveiben katona volt. Kadácsi mindig azt mondta róla, hogy nagyon szelíd volt, nem katonának való. Kadácsi tagja volt annak a hadi kíséretnek is, mely Napoleon Elba szigetére vitte. A vén katona sok apróságot tudott beszélni Napoleonról. Temetése fényes katonai ünnepélyvel ment végbe Kolozsvárról. Legyen nyugodt pihenése egy százados élet után!

HALÁLOZÁSOK.

SZENTKIRÁLYI MÓR eltemetése e hó 11-én történt meg Tápió-Szent-Mártonban, a családi sírboltban. Az elhunyt végkiadványa volt, hogy minél egyszerűbben temessék el, s ezt övéi meg is tartották. A ravatalhoz is csak a család tagjai mehettek be. De az egyszerű érzékporsót a koszorú egészen elborították. Két fia családján és a rokonokon kívül a főváros, Pestmegye, a mérsekelt ellenek, stb. küldtek koszorúkat. A halotti gyűlekezésben ott voltak a főváros polgármesterei, bizottsági tagjai, Pestmegye főbb tisztviselői, az akademia számos tagja és előke gr. Lónyay Menyhért, a királyi kuria tagjai, képviselő, egyetemi tanárok, polgárok, orvosok stb. A beszentelést az elhunyt jó barátja, Dery Mihály rókus-kórházi lelkész egy maga végezte, két minisztránszal, a legegyszerűbb segédlet a katolikus szerzetárs szerint. Szilágyi Dező a Józsefváros képviselője mondott búcsúbeszédet, kiemelve a halott érdemeit.

SZARÁCSI DÁNIEL, az olasz lírai-kerületnek volt országgyűlési képviselője, meghalt Sárospatakon 68 éves korában. Rendkívül szorgalmas, munkás férfi volt, mint képviselő és mint ügyvéd. A városnak is ügyvéde volt.

NIZMISZTAY GUSZTÁV, járásbírósi volt hivatalnok, jeles zeneszerző, meghalt Hámmező-Vásárhelyen 52 éves korában. Gyönyörű dalaí közül nem egy átmét a nép ajkára is, s egyéb zeneműveit is játszó országjárta.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: **SCHREIBER KÁROLY**, nyugalmazott pénzügyi tanácsos, 65 éves korában Budapestén. — **BARÓ GYULA**, járás-p-monostori r. kath. lelkész, honvédségi segédlelkész, 35 éves korában. — **FABRI JÓZSEF**, 6 boldogfalvi ref. lelkész, ki harminczhárom évig lelképástorkodott, 57 éves korában. — **SZILÁGYI KÁROLY**, 45 éves korában; **GILÉN JÁNOS**, kőzfői ősz lelkész, Csiki László, tancsi lelkész, 69 éves korában, mindenki az erdélyi ref. egyház derek lelkése. — **KATAY GÁBOR**, az elhunyt jeles orvos dr. Katay Gábor édes atyja, Karcagyon. — **DR. LEDECKZY GYULA**, Kisbér által orvos, 33 éves korában, Meránban. — **KÁSA ANDRÁS**, nagykaposi ref. lelkész 38 éves korában. — **NEVI JÓZSEF**, edvei néptanító, Névy László ismert író édes atyja, 65 éves korában. — **FERENC KALMAN**, volt honvéd főhadnagy, Gyöngyös városnak több éven át békebírája, 53 éves korában, saját kezével oltván ki életét. — **DRÁGOTA MIKLÓS**, debreczeni tekintélyes földbirtokos, a macsi pusztán. — **OTT PÁL**, ki 1847-től tagja volt a főváros területén különböző időkben alakult tüzoltó testületeknek, 61 éves korában. — **PÓTHI KOVÁCS BÉLA**, a «Gömör-Kisbont» című lap társszerkesztője, 24 éves korában, Jánosiban. — **FLEISCHACKER KÁROLY**, a petőházi cukorgyár pénztárnoka, 31 éves korában Sopronban. — **TIBOLTI GYULA**, a mazóchegyesi ménés-intézethez beosztott miniszteri szántist, 46 éves korában. — **KÖBI JÓZSEF**, vági tanító. — **LÁSZLÓ MÁRTON**, divatár kereskedő Brassóban. — **DEÁK FERENC**, takarékpénztári segédkönyvezető Kecskeméten, 25 éves korában. — **STENGER KÁROLY**, városi adópénztári ellenőr, 72 éves korában Veszprémben. — **SERBESTYNY JÓZSEF**, 74 éves korában Nagy-Váradon. — **CSUPOR KÁROLY**, budapesti polgár, 43 éves korában. — **VÖRÖS GUSZTÁV**, honvédiszt-helyettes, egy időben dms földbirtokos, 88 éves korában a jászberényi kórházban. — **CSUZY PÁLNÉ**, szül. Eichelberg Dóra, cs. k. kamarás neje, Pozsonyban. — **SCHNEIDER ALAJOSNÉ**, szül. Suttrell Paulina, orsz. középítészeti felügyelő és fővárosi bizottsági tag neje, 38 éves korában. — **ÓZV. NEMESSANYI KÁROLYNÉ**, szül. Dózsa Mária, 70 éves korában Kolozsvárról. — **ÓZV. SZERENCS JÁNOSNÉ**, szül. Bárány Katalin, a főrendiház titkárnak édes anyja, 82 éves korában. — **ÓZV. LENYÉK ANNA** asszony, 92 éves korában Pécsen. — **ZOBACZYK GYÖRGYNÉ**, budapesti főpostatiszt neje, 59 éves korában. — **ÓZV. MARCSI SZUSZANNA**, Engesszer Mátyás budapesti zenetanár anyósja. — **ÓZV. ENGBELMANN KÁROLYNÉ**, szül. Krammer Anna 72 éves korában Pécsen. — **DÁLNOKI GÁLL ELEKNÉ** szül. makfalvi Dózsa Ilka, 29 éves korában M. Kályán. — **RÁCZ GYÖRGYNÉ**, szül. Szilágyi Mária, 49 éves korában Debreczenben. — **ÓZV. SZABÓ FERENCZÉ**, szül. Legeditsi Anna, 78 éves korában Körmenben. — **ÓZV. BARÓ MIKES EDENÉ**, szül. Gludovics Terézia, Bécsben. — **SZILVÁSSY TÖRİÁSNÉ**, szül. Országh-Gazda Karolina, Sátoralja Újhelyen.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Emlékezés. Elég csinosan versel. De tartalma a költeménynek alig van. A mi van, szásszor el lett mondva; a többi csak szószaporítás.

Vr. H. A kis rajzsal, melyet nem közölhetünk, kivánata szerint tettünk. Rendelkezésre áll.

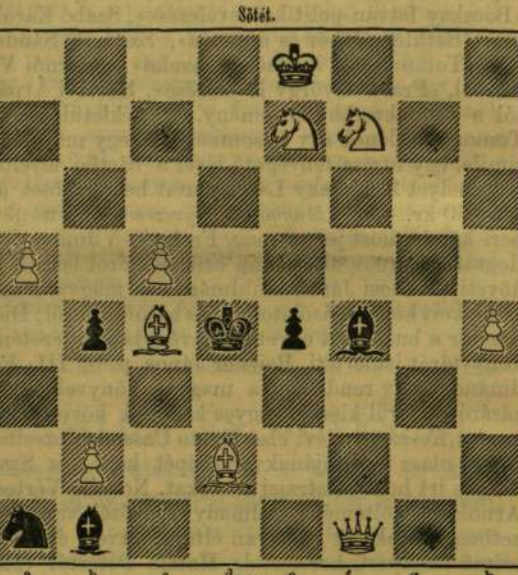
A talmad mezejéről. Örvedetes jelenség, ha a központi rabbi-seminarium növendékei magyar irodalommal is foglalkoznak. S a Talmudban van is elég, költői feldolgozásra alkalmas részlet. De a beklüdtök alig tartoznak ezek közé. Legalább így átdolgozásban nem válnak be költői irodalmunkba.

Borsody. A népmoinda nagyon kezdetlegesen van feldolgozva, vagy is rimés prózába öntve. — A lyrái költemény talán még gyengébb.

Kritikán alul. Népdal (Főm az égen fényben uszó). — Sugár Marcz, népmórcz. — Bájdaloddal, s a többi a mi vele jött.

SAKKJÁTÉK.

1154-ik számú feladvány. Nielsen W.-tól. (Kopenhágában). (I. díjat nyert feladvány.)

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 1149. sz. feladvány megfejtése.

Elkerstein M.-tól.

Világos.	Megfejtés.	Sídt.
1. Be1-d1	---	Fg8-t. sz.
2. Fg3-e1	---	F t. sz.
3. Hd3-c5	---	Kd4-c5 v. t. sz.
4. d2-d4 v.	---	---

Hő mattot ad.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben Fülöp József, Sárospatakon Gérecz Károly, Debreczenben Zagya Imre, Kolozsvárról Csipkés Árpád, Nagy-Dobronyban Németh Péter, Budapestén K. J. és F. H. Karcagyon Bányai Lajos. A pesti sakk-kör.

— **Kereseteknek** megvételre a «Berliner Schachzeitung» és a «Deutsche Schachzeitung» régibb évfolyamai, úgy a párisi, londoni vagy lipcei sakk-kongresszusok évkönyvei. A ki jutányos áron e munkákat, vagy ezek közül bármelyiket átengedni hajlandó, tudassa nevét és árát e lap szerkesztőségével.

Egy sakkbarát.

HETI NAPTÁR. Jan. hó.

Nap	Katholikus és protestáns	Görög-Orosz	Israellita
15 V A 2 Mór	A 2 Jéz. sz. n.	S C 1 Malak pr. 24	
16 H Marczel	Marczel p. vt.	4 70 tanítvány 25 Habak.	
17 K Rem. Antal	Remet. Ant. ap.	5 Theopomp 26	
18 S Piroka	Piroka s.	6 Epphania 27 Hebron	
19 G Mária, Sára	Mária és Sár.	7 Iván 28 Szad. k.	
20 P Fáb. Sebest. sz	Fábián és Seb. S Dom.	György 29 Szandh.	
21 S Ágnes	Ágnes sz. vt.	9 Polieukt vt. 18. R. S. V.	

Held változásai. ● Ujhold 19-án 5 óra 15 percz. délut.

Tartalom.

Szöveg: Szentkirályi Móricz. — A kivándorlók. Kólte-mény. *Dalmady Gyözeztől.* — Péri lányok szép hajjáról. *Mikszáth Kálmántól.* — Újév köszöntése telefon által a londoni Westminsterben. — Vasut a Néva folyó jegén. — A magyar államiség ezer éves évfordulója. *Höke Lapostól.* — Két major regénye. *Mikszáth Kálmántól.* — A feleser. — Egyreleg. — Maydan galúja. — A új palozok. — Horvátországból. — Kutjákérdés. *Vajda Janostól.* — Sarah Bernhardt és az oroszok. — Egy irodalmi tévedés helyreigazítása. *Thuri Etelétől.* — A Petőfi-társaság közgyűlése. — Irodalom és művészet. — Köszöntések és egyletek. — Mi újsg? — Halálhírek. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Képek: Szentkirályi Móricz. — Péri lányok szép hajjáról. (2 kép.) — Horvátországból. (6 kép.) — Újév köszöntése tele-fon által a Westminsterben. — Vasut a Néva folyó jegén. — Két major regénye. (2 kép.) — A múlt. — Maydan galúja. (Kinyitattott 1881. decz. 13-án.) — A «új palozok». (1 kép.)

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér. 6. sz.)

Egy nagybecsű találmány méltánylása.

HOFF JÁNOS cs. kir. udv. szállító úrnak, kir. kereskedelmi tanácsos, a korovás arany érdemkereszt tulajdonosa, a főbb porosz és német rendek lovagjának. A Hoff János-féle malátakivonat feltalálója s egyedüli készítője. Európa legtöbb fejlődelmének udvari szállítója. Bécs, Gyárhelyiség: Grabenhof 2. Iroda és gyári raktár: Graben, Brännerstrasse 8. szám.

Borzasztó gyomorjajásában szenvedtem; minden étel és ital azonnal poshadt szagu, kávénemű állományban jött ki; semmiféle gyógyszer nem használt, s aggasztó, rohamos gyorsasággal előre haladó elerőtlenedés és elsoványodásom ismétli folyógyulladásom minden reményemet kioltá már, midőn végmenedéket az ön malátakivontához vettem, s már néhány nap elteltével jeleltékny javulás mutatkozott; Isten után önnek köszönhetem életem megmentését.

304 Vuelker, jószágigazgató Új-Ingelwban.

Ő FELSÉGE

a dán király Hoff János gyákos ural szárménye által tudatta, miszerint malátakivontának értékét igen-igen nagyra becsüli. „En” így hangzik a királyi nyilatkozat, „örömmel tapasztaltam a Hoff-féle malátakivontat gyógyhatását egy saját magamon, mint udvarom több tagjánál.”

Ó VÁS.

Egyedül csak Hoff János-féle malátakészítményeket kérjünk, a csász. kir. kereskedelmi törvényssék által Ausztria Magyarországon bejegyzett végjeggyel (a feltaláló arczképe). A többi nem valódi gyártmányokból hiányzanak gyógyfűgyógyok, s a Hoff János-féle malátagyártmányok helyes készítmődjé. S az orvosok véleménynyilvánítása szerint káros hatásnak is lehetnek. A valódi Hoff János malátá-melvezőkorkák kék papíron vannak. 2 frton alól semmi sem szállítatik el.

Főszület Magyarországr részére: Budapest, szibarus-utca 7.

Raktárak: Török J. király-utca; Weniger M. Buda, fő-utca.

II. József császár EGÉSZSÉGI LABDACSKOK

fehaldódt egy családalom által kiltüntetni. Ezen labdacskok tökéletesen ártalmatlanok, és pusztán gyógyulást hozó növény-ananyagok készítek; hatáskúra nézve fölül-mulják a keesei ásványvizeket és más hájtószereket, mely körülmények fogva katarusban, fel-fuódásban, szédülésben, fejtájásokban, változásban, aranyérben, bőrkütségben, sárgaságban, sápkörben, köszvényben, vízibetegségben és vesebajokban szenvedőknek a leg-melegebben ajánlatnak figyelmökbe:

EZEN KÁRPATI EGÉSZSÉGI LABDACSKOK valódi minőségben kaphatók: Budapestén *Potaky Károly* gyógyszerész urnál, Széchenyi sétátr, az új épülettel szemben. Debreczenben *Michlölts István* gyógyszerész. Pozsonyban *Pesztöri Bódgy* gyógyszer. urnál, *Szegeden Kovács Albert* gyógyszer. urnál, *Temesvárott Törzsay István* gyógyszer. urnál, *Zágrábban Mittelbach Zaigmond* gyógyszer. urnál, *Bécsben Wähing Trnka* Ferenz gyógyszer. urnál.

Egy 15 labdacset tartalmazó skatulya 21 krba kerül, egy 6 skatulyából álló tekercs 1 fr 5 kr. és 5 kr. a fuvarlevél. Bérmentet küldetik a megrendelt mennyiség akkor, ha a labdacskok árához 20 kr. mellékelte-lik a bérmentesítés czéljából. Szerem megrendelésekor legjobb pénztalványokat használni.

Kivonatok a halafeliratokból.

Ezzel teljes elismerésem nyilvánítom afölött, hogy labdacskai minden tekintetben jónak bizonyultak, s azokat mindenkinék a legmelegebben ajánlhatom.

Dénesháza, 1881 jun. 26.

Bádló János, erdő-kezelő.

Kérek ismét két tekercset kiltúnó hatású labdacskából. Magam szintűgy, mint nóm, nem lehetünk már el e labdacskok nélküli, mintán segélyük folytán nagy enyhülést érezünk tagszaggatásunkban. Isten áldja meg őnt e gyógyszerért.

Gulyész, 1881 julius 3.

Pat. k András, gazdász.

Mintán néhány nap óta észrevehetoleg érzem, hogy az Ön esoda-labdacskai nagyon jót tesznek, joggal remélhetem, miszerint kimondhatatlan fájdalomtolt meg fog szaba-dulhatni.

412

Német-Járafalva (Rajka mellett), 1881 szept. 17.

Kraissics János, kisbíró.

Készítve érzem magamat Uraságodnak a nékem küldött egészségégi labdacskokért legbensőbb köszönetet mondani, miután azok betegségemben oly jót tettek, s fájdalomaim általán egészen megszűntek. Nem fogom el-mulasztani, labdacskait minden körben ajánlani.

Martonfalu, 1881 decz. 15.

Pakraty Márton, vendéglős.

Kérem, küldjön áldások labdacskából két tekercset; miután azok nékem minden bevétel után friss életet köl-csonoznak. Isten áldja meg őnt e jótékonyágért.

Zimony, 1881 decz. 10.

Petrovics István, kává.

Teljes végeladás.

Árutelepem bizonyos czikkei fölhagyása érd. kérem általam végeladást rendeztem, s dus tartalom raktáram következő tárgyait: u. m. mindenféle fűs, női és gyermek fehernémek, ágynemek mindennemű vászon, chiffon grad, kanavász, törülközők és asztalnémetek, zsebkendők, női és férfi ruhásszettek, szemes flanelok, tines kendők, fekete tornó és lüste, szines ruhák való creton és satin, creton, oxford, zefir és keresztesbűzött szemes ingelmék, kék nyomatu ruhakelmék, harchetek, ágy-, asztal- és flanel-takararók, csipke és jute függönyök, bútorszövetek, tűzőszövetek és lépésbűzötyögek, esernyők, női és férfiharisnyák, selyem kendők, vállfűzők stb. meg a bezerzési árakon alól is végeláruatem. E szerint a t. cz nagyrödemű közbűzönek ritka alkalom kínálkók, egyáltalában kiltúnó, hibátlan árukat feltűnő olcsó árak mellett vásárolhatni. Kimerítő árjegyzékek kívánatra ingyen. Bátorkodom t-bát a n. é. közönséget ezen ritka körűlményre figyelmeztetni és minél számosabb látogatásra, illetve megrendeléseire felkérni.

Mély tisztelettel:

CSÁKY ÁRMIN Budapestén. VI., sugárút Oktogon-tér 63.

1882 március 1-től kezdve raktáram kizárólag ruházót íntezet leend mindennemű kész ruhák, fehernémű urak, hölgyek és gyermekek számára. Részletes tudósítás az idegy alkalmával!

„Kivitel Párisba.”
Fehér, rózsaszínű és szöke (creol).
Egy nagy dobozal 1 frt.

Ezen, Bécs és Páris leglegjobbabb hölgyvilága által valóban jelesnek elismert, évek óta eclatáns hatással alkalmazott arczpör a bőrt finomítja, s annak ama természetes fiatal frissességű kilt-ülé követeli, s melyt egyáltalán kívánni lehet.

PÁRIS: **Branches at Harve, Rue Aubur 4; Parfumerie Pillat Rue Rivoli 19.**

BÉCS: gyógyszerész a „szont lélekhez”, Operngasse. Központi raktár minden atophai, és hasznosítási gyógyszerékből, melyek bármely hirtelzetnek, orvos-gyógyszerész által frissítve; székfűzők, szájvizek, fogpör és fogpászta, természetes ásványvizek, illatszerek, komócsok, stb. eredeti árakon. — Szállítás pósta fordultával.

Zene-művek

4-200 dbot játsza; expressióval, vagy a nélkül: mandoline, dob, harang, castagnette, mennyei hangok, hárfajáték, stb.

Zene-szelenczék

2-16 dbot játsza; továbbá varró-eszköz, szivar-állvány, svajci házikó, fénykép-album, író-eszköz, keztű-szekrényke, levél-sulyozó, virágváz, szivartartó, do-bány-szelence, dolgozó-asztal, palaczkok, sörs poharak, pénzárczák, székek, stb. — mind szendél. Min-dig a legujabbat és legjobbát ajánlja

Heller J. H., Bernben (Schweiz).

Csak közvetlen megrendelés biltostja a valódiágot; képes árjegyzék bérmentve.

1882 március 1-től kezdve raktáram kizárólag ruházót íntezet leend mindennemű kész ruhák, fehernémű urak, hölgyek és gyermekek számára. Részletes tudósítás az idegy alkalmával!

Thedo tanár szakállhagymája

legjobb és legbizto-sabb szer a szakáll szép növésének esz-közlésére.

Számtalanon vannak, még legmagasabb rangú férfiak kiltöt is, kik szép szakállal csupán a természetnek köszönhetik.

E szer a szakállt kiltötlen gyors-sággal növeszti, úgy hogy általa még 13 éves ifjak is a legrovább idő alatt teljes szakállhoz jutnak.

Az a bizonyítványok ezrei is tanuszkodnak.

Eder Ferenz gyógyszerész urnak Brttben.

A nékem kiltötö Thedo-féle szakállhagyma kiltötnek bizonyul, mit köszö-netem mellett eszemmel tudomásra adok.

Művek, 1879. szept. 25-én. — Bécs, Wirtel, 16. sz.

Valódi minőségben Budapestén csak **Török János** gyógyszerészkörben, király-utca: kapható; Pozsonyban **Pistery Felján**, Mihálykapu; Temesváron **Tarcsay István**, Egy csomag ára 2 frt 10 kr.

„Nincs többé tudóbaj.”

A **Strausz A.-féle amerikai gyógyfűtirovatom** mell-pasztilák, melyek számos birvesos orvos által leg-jóban ajánlatnak: rekedtség, köhögés, nehéz léleg-zés és a tüdőnek elnyakódása ugyanint gerosz köhögés ellen. Ezen pasztilák legrovább idő alatt csodával határos sikert írszenek elő, ép vagy felnté-knél mint gyermekeknek; egyedül hamisítatlan állapotban kaphatók Budapestén **Strausz A.** vezer-raktárában Rombach-utca 16. sz. 195

Fő raktár: **Török József** gyógyszerészkörben király-utca 12. sz. és minden jóhírú osztrák és ma-gyarhoni gyógyszerészkörben. — Egy doboz ára 20 kr. 6 doboz egy forint — Naponként szétküldés.

„Betegbarát”

„Betegbarát” Az e ezim-ten híres kiltötélműveimben megjel-ent röpirat egizessegeknek az első betegségi tünetek leküldésére, beteg-ségnek pedig a baj sikers gyógyítá-sára megbízható tanúsítást nyújt. E könyvet Goricskecz Károly cs. kir. arcy. könyvkereskedés (Bécs, I. Tevintér 6) írszen és bérmentve kiltöt meg a leg nagyrödemű nem csak tóbb költögtet 2 krajczár-nál a legrobb lapot. 249

Uj fali naptár

1882-dik évre.
Egy egész iv ára 20 kr.

LIDÉRCZ-NAPTÁR

1882-ik évre.
HUSZONEGYEDIK ÉVFOLYAM.
Tartalom elbeszéléseket, vadász-ati leírásókat, kalandokat, stb.
Számos a szöveg közé nyomott képpel.
Ára füzve 60 krajczár.

Fácányi Armin Budapest-Kőbányai gyógyszerész által feltalált és készített... „magyar édes mustár” Ezen mustár nemcsak mint legkellemesebb tápszer és huzemű eledeleknél...

Singerstr. 15. PSERHOFER J.-féle gyógyszerész Bécseben. Vértisztító labdacsook, ezeket egyetemes pilláknak nevezte, teljes joggal megérdemelték...

VASÁRNAPI UJSÁG. Előzetes feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG 6 frt egész évre 6 frt... 4-ik szám 1882. BUDAPEST, JANUÁR 22. XXIX. évfolyam.

Uj sakkféle találmány. Alólrottának ágonoldások által sikerült egy minő a részben új, a gondolkodó tehetőség...

Pár András. Tisztelt uram! Szerencsés voltam, véletlenül az Ön vértisztító labdacsookhoz jutni, melyek nálam csodákat műveltek...

GRÓF ISOLANO LAJOS. (1868—1840.) Az akaratérő csodákat mivelhet az élet minden viszonyai közt; de sehol a világban...

Szerencsés hadműveletek után, a német vezérek rendszeresen nagy áldomást csaptak. Wallenstein, mióta közsény és podagra gyöttri kezét-lábát...

Kitünő minőségű tömör és koczka-szenet, mozcnyok (Locomobile) fűtésére és házi czeelokra, gyárszenet, gyári czeelokra...

A FRANKLIN-TARSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent minden könyvrésznél kapható: A magyar nők házi naptára 1882-ik évre.

Magyar polgári törvénykezési rendtartás. (1868: LIV, 1881: LIX, 1882: LX TÖRVÉNYCZIKK.) Kapcsolatosan a váltó-, kereskedelmi és kisebb polgári peres ügyekben való eljárásnál...

A magyar nők házi naptára 1882-ik évre. Szerkeszti: BENICZKY IRMA. Tizennegyedik évfolyam. Ára füzve 60 Kr. TARTALMA: Naptári rész, napló jegyzetekkel...

GRÓF ISOLANO LAJOS. Valóban megszagos költői ihlet mellett, a nagy költőnek páratlan történelmi ismereteiről tanuskodik, hogy a német nemzet harminczéves tragédiájában épen ezt az alakot szemelte ki...